Ազգ
Azg
armenian daily
17 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 1997 ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ #177 (1431)

Րաֆֆի Հովհաննիսյանը Նյու Յորքում ենթարկվել է կողոպուտի

Երեկ գիշեր Նյու Յորքից հեռախոսով տեղեկացրին որ Ռազմավարական եւ ազգային հետազոտությունների կենտրոնի տնօրեն ՀՀ նախկին արտգործնախարար Րաֆֆի Հովհաննիսյանը կողոպուտի նպատակով հարձակման է ենթարկվել Նյու Յորքի սեւամորթների թաղամասում: Դեպքը պատահել է երկու օր առաջ. Նյու Յորքի օդակայանից հյուրանոց մեկնելիս: Ըստ նախնական տվյալների, վարորդը չի իմացել հյուրանոցի ճշգրիտ վայրը եւ սխալմամբ մուտք է գործել սեւամորթների թաղամաս, որտեղ եւ պատահել է դեպքը: Բարեբախտաբար պրն Հովհաննիսյանը ֆիզիկապես չի տուժել, ինչը փաստում է հարձակման նպատակը կողոպուտ: Մեր աղբյուրը տեղեկացրեց նաեւ որ Ր. Հովհաննիսյանը այս շաբաթվերջին որպես գլխավոր բանախոս մասնակցելու էր «Հայաստան» համահայկական հիմնադրամի տեղի մասնաճյուղի կազմակերպած ճաշկերույթին, սակայն հիշյալ դեպքի պատճառով որոշել է չմասնակցել: Հավելյալ տեղեկություններ ստանալու մեր փորձերը երեկ գիշեր մնացին ապարդյուն:

ԱՍՈՒԼԻՍ ԹԵՀՐԱՆՈՒՄ

Իրանը զգուշանում է Թուրքիայի, Ադրբեջանի եւ Իսրայելի համագործակցությունից

Արտգործնախարար Քամալ Խարազին պնդում է, որ Գերմանիայի դեսպանը վերջինը վերադառնա Թեհրան

ԹԵՀՐԱՆ, 16 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ. ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ-ՍԻՆԽՈՒԱ: Իրանի արտգործնախարար Քամալ Խարազին նախազգուշացրել է, որ Իսրայելի եւ Իրանի երկու հարեւան պետությունների Թուրքիայի եւ Ադրբեջանի սերտացող կապերը վտանգի տակ են դնում Իրանի ազգային անվտանգությունը:

«Մենք զգնում ենք, որ սիոնիստական վարչակարգի ներկայությունը այնպիսի երկրներում, ինչպիսիք են Ադրբեջանն ու Թուրքիան եւ նրանց համագործակցությունը բնականաբար ուղղված են մեր ազգային անվտանգության դեմ», մամլո ասուլիսում հայտարարել է նախարարը եւ ավելացրել. «Մեր բնական իրավունքն է մտահոգվել իրադարձությունների նման զարգացումից: Կարծում ենք, որ տարածաշրջանի շահերից չի բխում որ Իսրայելի վարչակարգը ցանկություն է հայտնում ներկա լինել այդ տարածաշրջանում»:

Այս ամսվա սկզբին Իրանի կառավարությունը խիստ քննադատության ենթարկեց նոյեմբերի կեսերին Միջերկրականի արեւելյան ափին ծրագրված Իսրայելի, Միացյալ Նահանգների եւ Թուրքիայի միացյալ զորավարժությունները:

Իրանի արտգործնախարարության խոսնակ Մահմուդ Մուհամադին ասել է, որ նման համագործակցությունը տարածաշրջանում ճգնաժամի աղբյուր է եւ Թուրքիային կարող է հակադրել իսլամական աշխարհին:

«Իրանը Թուրքիային համարում է իսլամական համայնքի անդամ եւ մերժում է սիոնիստական վարչակարգի հետ նրա համագործակցությունը որպես վնասակար տարածաշրջանի մահմեդականների շահերի համար», ավելացրել է նա:

Միաժամանակ ինչպես հաղորդում է «Ազատությունը» Քամալ Խարազին իր առաջին ասուլիսի ժամանակ հայտարարեց, թե իր եւ

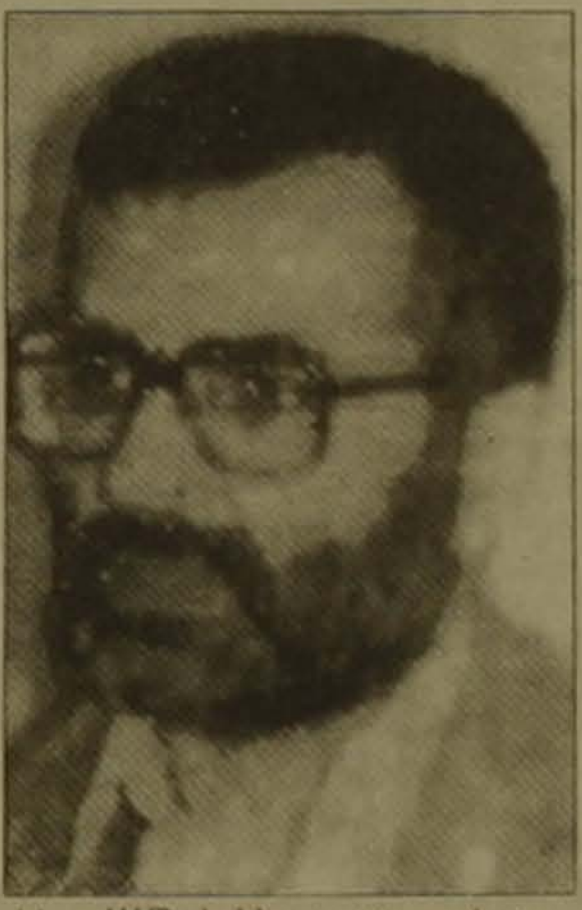

կիր ԱՄՆ-ի հետ դաշտաս է բանակցությունների. սկսել, սկզբնական հարաբերությունները

վերականգնելու վերաբերյալ: Սակայն Իրանի արտգործնախարարը նշեց, որ այդ կապերը վերականգնելու բանալին Մ. Նահանգների ձեռքում է, իսկ Վաշինգտոնը ներկայացնում է անընդունելի պայմաններ: «Ինչպե՞ս կարելի է սկսել երկխոսություն, երբ չկա փոխադարձ հարգանք», հարցրեց Խարազին եւ հիշեցրեց, որ ԱՄՆ-ը շարունակում է պատժամիջոցներ կիրառել Իրանի դեմ: Իրանի արտգործնախարարը անդրադարձավ Պարսից ծոցի տարածաշրջանում իր երկրի խաղացած դերին, հերքելով Մ. Նահանգների մեղադրանքները, թե Իրանն է պատասխանատու այստեղ տիրող լարվածության համար: «Իրանը փորձում է մեղմել լարվածությունը: Պարսից ծոցի ավազանում լարվածության պատճառը օտար ուժերի, այդ թվում նաեւ ամերիկյան զորքերի ներկայությունն է:

Տես • էջ 8

ԿԻՊՐՈՍ

Կարգավորումը հետաձգվում է հաջորդ տարի

ՄԱԿ-ի գլխավոր քարտուղար Կոֆի Անանը մամլո ասուլիսում խոստովանել է, որ կիպրացի թուրքերի կողմից Կիպրոսի հակամարտության շուրջ խզված բանակցությունները հավանաբար այս տարի չեն շարունակվի եւ միայն փետրվարին կայանալիք ընտրություններից հետո հնարավոր կլինի խոսել բանակցությունները վերսկսելու մասին:

Ինչպես հայտնի է, «թուրքական» Կիպրոսի ղեկավար Դենքթաշը Շվեյցարիայում ընթացող բանակցություններն ընդհատել է՝ բողոքելով Կիպրոսի անդամակցության հարցով Եվրամիության որոշման դեմ:

Մյուս կողմից, վերջերս Մոսկվայում, Թուրքիայի եւ Ռուսաստանի միջեւ տեղի ունեցած խորհրդակցական բնույթի քաղաքական բանակցություններում, Թուրքիան հայտարարել է, թե իր եւ Կիպրոսի թուրքական համայնքի անվտանգությունն ապահովելու համար անհրաժեշտ քայլեր կատարելու իր իրավունքը կօգտագործի: Թուրքիայի ԱԳՆ քաղաքական հարցերի պատասխանատու Ալի Դույդանի եւ ՌԴ նրա գործընկերներ Վիկտոր Պոսուվալյուկի եւ Բորիս Պաստուխովի հանդիպման ընթացքում մասնավորապես քննարկվել են S-300 տիպի հրթիռները Կիպրոս փոխադրելու հարցը:

«ԵՐԵՎԱՆ» ՏԵՂԵԿԱՏՎԱԿԱՆ ԿԵՆՏՐՈՆ

Ըստ «Նյու Յորք թայմզի»՝ Բաքուն Ռուսաստան-Հայաստան-Իրան դաշինքին հակակշիռ է ստեղծում

ՎԱՇԻՆԳՏՈՆ, 16 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Անդրկովկասում Ռուսաստանի ավանդական դաշնակիցը Հայաստանն է, որի միջոցով Մոսկվան կարող է ճնշում գործադրել Բաքվի վրա՝ գրում է «Նյու Յորք թայմզը»: Ըստ թերթի, Բաքուն փորձում է Ռուսաստան-Հայաստան-Իրան ձեւավորվող դաշինքին հակադրել Ադրբեջան-Թուրքիա-Իսրայել դաշինքը: Իր հերթին Երուսաղեմը ձգտում է համագործակցել Բաքվի հետ ոչ միայն նավթի, այլեւ Ադրբեջանի եւ Իսրայելի հակաիրանյան դիրքորոշման պատճառով: Իսկ ապագայում Բաքուն մտադիր է սերտ կապեր հաստատել Իսպանիայի եւ Ճապոնիայի հետ:

Ալիեւի խորհրդականների կարծիքով, հզոր դաշնակիցների օգնությամբ ղարաբաղյան հարցը կարող է լուծվել հօգուտ Ադրբեջանի: «Նյու Յորք թայմզը» վկայակոչում է Բաքվում հավաստամագրված մի արեւմտյան դիվանագետի հետեւյալ խոսքերը. «Ալիեւի պատվին ԱՄՆ-ում կազմակերպված ընդունելությունը մեծ տպավորություն է գործել հայերի վրա: Խելացի ազգ լինելով՝ հայերը պարտավոր են հասկանալ, որ անհրաժեշտ է փոխել իրենց ռազմավարությունը: Նրանք տեսնում են, որ Ադրբեջանը մեծ հաջողությունների է հասնում Արեւմուտքում, սերտ կապեր է հաստատում Իսրայելի հետ, ստանալով ԱՄՆ-ում հրեական հզոր լոբբիի աջակցությունը: Հետեւաբար, հայերը պետք է հիմա խաղաղություն կնքեն Ադրբեջանի հետ, քանի որ մի քանի տարի հետո Ադրբեջանը կօգտագործի նավթային դոլարները եւ կստեղծի հզոր բանակ, որը կկարողանա ռազմական հաղթանակ ապահովել Հայաստանի նկատմամբ: Այսպիսով, խաղաղությունը բխում է բոլորի շահերից»:

«Միր»-ի անձնակազմը մեծ փորձությունից փրկվեց

16 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ, BBC: Ռուսաստանյան «Միր» ուղեծրային կայանի գլխավոր համակարգչի հերթական անսարքությունը վերացնելուց հետո արդեն հայտնի դարձավ, որ կայանը հրաշքով է փրկվել բախումից: Ռուսաստանի թռիչքների ղեկավարման կենտրոնից հայտնեցին, որ համակարգչի շարքից դուրս գալու հետեւանքով անկառավարելի դարձած «Միր» կայանը քիչ էր մնացել բախվի ամերիկյան արբանյակին եւ անցել է նրանից ընդամենը 470 մ հեռավորության վրա: «Միր»-ի անձնակազմը զգուշացված էր հնարավոր բախման մասին եւ տիեզերագնացները, քանի դեռ վտանգը չէր վերացել, գտնվում էին անհապաղ էվակուացիայի պատրաստ «Սոյուզ» տիեզերանավում:

Վիգեն Չիտեչյանն իր հավատարմագիրն է հանձնել Ժակ Սանտերին

ԵՐԵՎԱՆ, 16 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Եվրոպական միությունում ՀՀ ներկայացուցչության ղեկավար, արտակարգ եւ լիազոր դեսպան Վիգեն Չիտեչյանը, ըստ ՀՀ ԱԳՆ հասարակայնության հետ հարաբերությունների վարչության տեղեկատվության, սեպտեմբերի 11-ին Բրյուսելում իր հավատարմագիրն է հանձնել Եվրահանձնաժողովի նախագահ Ժակ Սանտերին:

Հանձնման պաշտոնական արարողությունից հետո տեղի ունեցած զրույցի ժամանակ դեսպան Չիտեչյանը ներկայացրել է Հայաստանի ներկա քաղաքական եւ տնտեսական իրավիճակը, կարեւորելով մակրոտնտեսական բարեփոխումների ընթացքում ձեռք բերված հաջողությունները: Նա ընդգծել է եվրոպական երկրների ընկերակցությունում ընդգրկվելու Հայաստանի ձգտումը եւ իշխանությունների պատրաստակամությունը՝ այդ նպատակին հասնելու համար անցնել անհրաժեշտ ամբողջ ճանապարհը:

Դեսպան Չիտեչյանը Ժակ Սանտերին է փոխանցել Հայաստանի իշխանությունների երախտագիտությունը՝ Եվրամիության կողմից Հայաստանին ցուցաբերվող աջակցության համար: Կողմերը քննարկել են Լեռնային Ղարաբաղի հակամարտության խաղաղ կարգավորմանն ուղղված բանակցությունների ներկա վիճակը, կարեւորել են բարձրաստիճան պատվիրակությունների փոխայցելությունները երկկողմ հարաբերությունների խորացման հարցում, ինչպես նաեւ արծարծել Եվրամիության կողմից Հայաստանին տրամադրված ֆինանսական աջակցությանն առնչվող հարցեր:

Դեսպան Չիտեչյանը Ժակ Սանտերին է փոխանցել ՀՀ նախագահ Լեւոն Տեր-Պետրոսյանի՝ Հայաստան այցելելու հրավերը, որն ընդունվել է գոհունակությամբ:

Բուլղարահայության բողոքը ՅՈՒՆԵՍԿՕ-ին

Սոֆիայի հայ համայնքի Համադրիչ խորհուրդը բողոքել է ՅՈՒՆԵՍԿՕ-ի գլխավոր տնօրեն Ֆեդերիկո Մայորին 1998-99 թթ. տեղի ունենալիք Օսմանյան կայսրության հիմնադրման 700-ամյակի տոնակատարությունը ծրագրում ներառելու դեմ: Այս բողոքը լայն արձագանք է գտել հայ եւ բուլղար հասարակության մեջ, իսկ բուլղարական մամուլը հոդվածներ է հրապարակել այս հարցի վերաբերյալ:

«ԵՐԵՎԱՆ»

Վանո Սիրադեղյանի դեմ այս անգամ՝ կրտսեր Եգորյանը

ԵՐԵՎԱՆ, 16 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Սեպտեմբերի 16-ին հայտնի դարձան Հրազդանի թիվ 73 ընտրատարածքում առաջադրված պատգամավորության թեկնածուների անունները: Նրանք են՝ Վանո Սիրադեղյան (ՀՀՇ), Ասոս Սիմոնյան (ՀԿԿ), Ռուբեն Եգորյան (անկուսակցական): Վերջին երկուսը համարվում են Հրազդանի բնակիչներ: Նշված անձինք օրենքով սահմանված փաստաթղթերը սահմանված ժամկետում ներկայացրել են ընտրական հանձնաժողով՝ որպես պատգամավորության թեկնածու գրանցվելու եւ ստորագրությունների հավաքման թերթիկներ ստանալու նպատակով: Իսկ տարածքային ընտրական հանձնաժողովն այդ ընթացքում պետք է ստուգի ներկայացված փաստաթղթերի իսկությունը: Ըստ ԿԸՀ սահմանած օրացույցի, մինչեւ հոկտեմբերի 1-ը պետք է ավարտվի պատգամավորության թեկնածուների գրանցումը, իսկ հաջորդ օրն արդեն վերջնականապես պարզ կլինի, թե ովքեր են գրանցվել եւ ովքեր են մասնակցելու Ազգային ժողովի պատգամավորության ընտրություններին:

ԵՐՈՒՍԱՂԵՄ

Պաղեստինցիները ատստամբության շեմին են՝ վրդովված հրեա նորաբնակների զավթումներից

16 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ, RFI, VOA: Երուսաղեմում աճում է լարվածությունը, որտեղ կիրակի երեկոյան մի խումբ հրեա վերաբնակիչներ գրավեցին Երուսաղեմի արեւելյան արաբական հատվածում ամերիկյան հրեա միլիոնատեր Էրվին Մոսկովիչի կողմից գնված 2 տները: Իսրայելի վարչապետ Նաթանյահուն դիմեց Մոսկովիչին խնդրելով հրաժարվել այդ տներն ազատելու մասին, սակայն ամերիկացին մերժեց վարչապետի խնդրանքը: Հիշեցնենք, որ Էրվին Մոսկովիչը Երուսաղեմի արաբական մասում տներ էր գնել հրեաների բնակեցնելու նպատակով եւ մեկ անգամ արդեն կասարելով Նաթանյահուի խնդրանքը հետաձգել էր տների բնակեցումը: Պաղեստինցիները կոչ արեցին Միացյալ Նահանգներին եւ Եվրամիությանը ճնշում բանեցնել Իսրայելի վրա որպեսզի տներից հեռացվեն հրեա նորաբնակները: Ֆրանսիայի գործակալությունը հաղորդեց, որ Իսրայելի ոստիկանության ղեկավար Ասաֆ Հեյֆեցը հայտարարել է, թե այս իրադարձությունների հետեւանքով քաղաքի պաղեստինյան բնակչությունը կարող է ապստամբություն բարձրացնել իսրայելյան իշխանությունների դեմ: Իսկ ԱՄՆ-ի պետքարտուղար Մադլեն Օլբրայթը հայրենիք վերադառնալիս երեկ երեկոյան հայտարարեց, թե իսրայելցիների եւ պաղեստինցիների միջեւ վստահությունը լրիվ խախտվել է: Նրա խոսքերով վիճակն ավելի վատթար է, քան ինքը կարող էր պատկերացնել: Տիկին Օլբրայթը դատապարտեց Արեւելյան Երուսաղեմի արաբական մասում հրեա նորաբնակների կողմից 2 տների զավթումը: «Այսօրինակ գործողությունները ամենեւին չեն օգնում խաղաղության գործին», հայտարարել է ԱՄՆ-ի պետքարտուղարը:

ԱԶԳ **տեղական**

ԱՆԴՐԱԴԱՐՁ

Կիեւը խոսում է գերմաներեն

Ինչպես հայտնի է, սեպտեմբերի 9-ին Ուկրաինայի ԱԳՆ-ը հայտարարել է, թե Լեռնային Ղարաբաղում սեպտեմբերի 1-ին կայացած նախագահական ընտրությունները չեն կարող համարվել օրինական, քանզի «ընտրությունները տեղի են ունեցել ինքնահռչակ հանրապետությունում, որը չի ճանաչվել աշխարհի ոչ մի պետության կողմից»: Բարեբախտաբար պաշտոնական այդ ծայրամասից («окраина») ձեւավորված ներկայիս հանրապետությունը, նույնիսկ մեծ ցանկության դեպքում չի կարող կարեւոր գործոն հանդիսանալ Հայաստանի այս օրվա եւ ապագայի գործընթացում: Դրա համար նրա կեցվածքը պետք է լիներ գոնե մի քիչ անկախ եւ քաղաքական առումով խիզախ: Դժվարանում եմ ասել, օրինակ, ինչ դիրքին կլիներ Ուկրաինայի կառավարության համապատասխան կեցվածքը (խոսքը ԼՂՀ նախագահական ընտրությունների մասին է), երբ չլիներ Գերմանիայի Դաշնային Հանրապետության կառավարության սեպտեմբերի 2-ի նմանօրինակ հայտարարությունը: Հայաստանը, երեւի թե, վաղուց արդեն սովոր է «քաղաքակիրթ աշխարհի» նախադասություններին եւ քաջատեղյակ է նաեւ սեփական հարցի նկատմամբ շարունակաբար ցուցաբերվելիք մոտեցումներին: Երբ պետականության ձգտող հայը առաջնորդվեր միայն հենց նման «քաղաքակիրթ» օրենքներով, ապա կլքեր պատմության ասպարեզը եւ դեռ շատ վաղուց: Նկատենք, որ խոսքը ոչ թե «քաղաքակիրթ ազգերի», այլ հենց «քաղաքակիրթ երկրների» մասին է, որոնք բեւեռապես տարբեր երեւույթներ են: Միջազգային քաղաքականությունը, որն իրականում տարական հաշվապահություն է, միթե չէ, որ ճանաչում է բարոյականության կանոնները առաջնորդվելով քաղաքական ցինիզմի տարբեր եւ անվերջ նորոգվող դրսեւորումներով: Նման դրսեւորումներից է Ուկրաինայի ԱԳՆ-ի հայտնի հայտարարությունը ինչ-որ չափով ծիծաղելի եւ անպայման անհիմնությունը.

Մի կողմից ոգեւորված պաշտոնական Բոննին ընկերակցելու մեծագույն պատվից, մյուս կողմից պաշտոնական Բաքվի գանձառատ նավթային հարստությունից, Ուկրաինայի Հանրապետությունը անհրաժեշտ է համարում իր «կշռադատված խոսքն» ասել մի ազգի ճիշտ թե սխալ ընտրության մասին: Ու քանի դեռ... «Գերմանիայի Դաշնային Հանրապետությունը իր ափսոսանքն է հայտնում Լեռնային Ղարաբաղի նախագահական ընտրությունների անցկացման առթիվ» (ԳԴՀ կառավարության սեպտեմբերի 2-ի հայտարարությունը), ապա եւ Եվրակազմակերպության Մինսկի խմբի բանակցություններից զատ «ցանկացած այլ ուղիներ անհեռանկարային են եւ հանգում են տարածաշրջանում խաղաղության սրման» (Ուկրաինայի ԱԳՆ-ի սեպտեմբերի 9-ի հայտարարությունից): Ըստ էության «տարածաշրջանում խաղաղության սրումը» համաձայն ուկրաինացի հաշվապահների, նույնն է, ինչ հայերի ինքնորոշումը եւ պայքարը հանուն գոյության իրավունքի: Եվ քանի որ նման պայքարն արդեն իսկ վտանգավոր է դեպի Ուկրաինա կողմնորոշված «Ադրբեջանի նավթի» հոսքի համար, ապա եւ «ընտրությունները անօրինական են»: Բնականաբար, հարցի խորքում սոսկ մանրա-գրիվնային գործառույթները չեն... Ակնհայտ է, որ քաղաքական հաշվարկը սա է՝ «Մետաքսի նոր ճանապարհի» գործնական կերտումը...

Այս ֆոնի վրա շինծու է թվում պաշտոնական Կիեւի կեցվածքը, որի գործունեության ֆոնը ավելի քան թափանցիկ է, հասկանալի է: Երկիրը դարեր շարունակ չի իմացել ի՞նչ է նշանակում պետականություն (հնացած չէ) եւ այսօր համոզված է, որ ակնթարթային վիճակից կախված շահելով ունակ է ոչ միայն շահել առաջ կերտելու բարոյական իրավունք, այլեւ այլոց ճակատագիրը տնօրինելու:

ԱՐԻՍ ՂԱԶԻՆՅԱՆ

Ավանդների հերթական հավաքագրո՞ւմ, թե՞ վստահելի մեկնարկ

Արմենպրեսի մամուլի սրահում «Կապիտալ» ներդրումային հիմնադրամի հրավիրած ասուլիսը բաժնետիրացման նոր փուլում ՉԼՄ-ների օգնությամբ միջոցներ հավաքագրելու նպատակ էր հետապնդում: Հիմնադրամը, որ ստեղծվել է 1995 թ., 20 հազար դոլար կանոնադրական կապիտալով, մտադիր է միջոցներն ուղղել սեփականաշնորհման գործընթացին: Հիմնադիր կապիտալը ներկայումս կազմում է մոտ 200 հազար դոլար, որի 80 տոկոսը հավաքագրված է սեփականաշնորհման սերտիֆիկատներով (մոտ 4 հազար վաուչեր), 20 տոկոսը՝ արտարժույթով: Ըստ Հայաստանի բանկերի ասոցիացիայի նախագահ Տիգրան Սարգսյանի՝ հույս կա դա հասցնել 1 մլն 200 հազար դոլարի: Հիմնադրամը ստեղծվել է Եվրամիության TACIS ծրագրի շրջանակներում: 91-ին հայտարարված միջազգային մրցույթին ներկայացած խորհրդատվական ընկերություններից հաղթեց «Փոքր եւ միջին ձեռնարկությունների ազգային արհեստակցական համադաշնության» կառուցվածքում գտնվող «Եվրոինկոնսալտինգ» ընկերությունը, որի առաջադրած նախագծով ստեղծվեց հիմնադրամը: Հայկական կողմը ներկայացնում են ՀՀ Զարգացման բանկը (33 տոկոս մասնաբաժնով) եւ Կրեդիտ-Երեւանը (24,5 տոկոս): Վերջինս միաժամանակ պահառու բանկն է: Մյուս կողմը իտալական «Սելլա» մասնավոր բանկն է եւ «մի արդյունաբերող»: Այսօր հիմնադրամի բաժնետերերն են 297 ֆիզիկական անձինք եւ ընկերություններ: Բաժնետիրացման նոր փուլը, որ սկսվել է սեպտեմբերի 1-ից, ծրագրվում է ավարտին հասցնել հոկտեմբերի 1-ին՝ ներգրավելով 500 մլն դրամին համարժեք գումար: Այստեղ տեղ կգտնեն թե ՀՀ քաղաքացիների դրամական կամ սերտիֆիկատների տեսքով ներդրումները, թե արտասահմանյան ներդնողների գումարները: «Կապիտալի» գլխավոր խնդիրներից մեկը օտարերկրյա ներդրումների ապահովումն է (մասնավորապես, ԱՄՆ-ից, Ֆրանսիայից, Ռուսաստանի Դաշնությունից): Նախնական բանակցություններ են տեղի ունեցել մի քանի շահագրգիռ կողմերի հետ: «Եվրոֆին մենեջմենթ սերվիսիս» կառավարիչ ընկերության օգնությամբ (որը կազմում են իտալական «Սելֆին» եւ «Արկոմես» խորհրդատվական ընկերությունները), որի բացառիկ խնդիրն է ուսումնասիրել զարգացման հեռանկար ունեցող ձեռնարկությունները, կազմել նրանց հաշվեկշիռը, պատրաստել բիզնես-ծրագրեր, «Կապիտալը» պիտի կողմնորոշվի Հայաստանի տնտեսության մեջ: Իհարկե, այժմյան իրավիճակում միանգամից կանխագուշակումներ անել հնարավոր չէ: Սակայն ոլորտները նախանշվում են: Առաջին ներդրումները «Կապիտալն» արել է հուլիսին՝ տրանսպորտի, թեթեւ արդյունաբերության, դեղագործության, առեւտրի բնագավառների 7 ձեռնարկություններում:

Սերտիֆիկատներն ընդունվելու են անվանական արժեքով: Ռուսաստանի Դաշնությունում նավթային ու գազային բաժնետիրական ընկերությունների ձեւավորումից հետո սերտիֆիկատի շուկայական գնի բազմապատիկ թռիչքը նկատի ունենալով՝ Տ. Սարգսյանը հույս է փայփայում, որ Հայաստանում նույնպես կգործի երկրորդային շուկան, ապա արտահանումների շնորհիվ միջազգային շուկայում հաստատուն տեղ գրավելով՝ այստեղ էլ կձեւավորվի արժեթղթերի ռեալ շուկայական արժեք: Սա հիմնադրամի առաջին կարեւոր խնդիրներից է: Երկրորդ գերադաս հարցը հաջողված ներդրումներով սեփականատերերի համար շահույթ ապահովելն է:

Իտալական կողմի ներկայացուցիչ Ստեֆանո Ֆաբրիսը նկատելով, որ Հայաստանում «մեծ ծրագրերի մեկնարկին պակասում են փոքրիկ գումարները», կարծես անկեղծորեն ասաց, որ կուզենար առաջիկայում մրցակից հիմնադրամներ տեսնել: Մոլդովայում դրանք 42-ն են, Ուկրաինայում եւս մեծ թիվ են կազմում, սակայն Հայաստանում ընդամենը մեկն է, որ դեռ դժվարությամբ է գործում: Միակը լինելու հանգամանքը պարտադրում է չմասնագիտանալ որեւէ առանձին բնագավառում եւ ընդլայնել ծառայությունների տեսականին:

Հիմնադրամի գործունեությունը կանոնակարգվում է ՀՀ կառավարության որոշումներով, ուր, ռիսկի գործոնը նվազեցնելու նպատակով, կան բազմաթիվ սահմանափակումներ: Ներդրումը յուրաքանչյուր ձեռնարկությունում չի կարող գերազանցել հիմնադրամի կապիտալի 10 տոկոսը, ինչպես եւ ներդրվող գումարը չպիտի գերազանցի ձեռնարկության արժեքի 40 տոկոսը: Սահմանափակումների շարքում կան այնպիսիք, որոնք, բանախոսների կարծիքով, Հայաստանի իրավիճակում արդարացված չեն եւ նրանք առաջարկների մեծ փաթեթ են ներկայացրել վարչապետին, ունեցել պաշտոնական հանդիպում՝ ներկայացնելով իրենց դիրքորոշումը եւ այսօր սպասում են որոշման մեջ փոփոխություններ ընդունելուն:

ԱՆՈՒՇ ԳԱԼՍՏՅԱՆ

ԼՂՀ

ԱԺ երկու պատգամավոր հրաժարական տվեց

Երեկ գումարվեց ԼՂՀ ԱԺ-ի 5-րդ նստաշրջանը, որի ընթացքում պատգամավորները միաձայն հաստատեցին նիստի օրակարգն ու անցան հարցերի քննարկմանը: Պատգամավորները մասնավորապես հաստատեցին սեպտեմբերի 15-ից դեկտեմբերի 15-ը ընկած ժամանակաշրջանում ԼՂՀ Ազգային ժողովի օրենսդրական գործունեության ծրագիրը:

Քննարկելով պատգամավոր Մուշեղ Սարգսյանի եւ պաշտպանության, անվտանգության, պետական շինարարության, իրավունքի եւ օրինականության հանձնաժողովի նախագահ Լիդիա Սարգսյանի դիմումները, նիստը որոշեց բավարարել նրանց խնդրանքը, եւ այլ բնակավայրեր տեղափոխվելու պատճառով ազատել պատգամավորի պարտականությունից եւ զբաղեցրած պաշտոնից:

Պատգամավորները, որոշ ճշգրտումներ մտցնելուց հետո, ընդունեցին նաեւ «Զինծառայողների եւ նրանց ընտանիքների անդամների սոցիալական ապահովության մասին» ԼՂՀ օրենքում փոփոխություններ մտցնելու ԼՂՀ օրենքի նախագիծը:

Քննարկմանը մասնակցում էր ԼՂՀ պաշտպանության նախարարի անձնակազմի հետ տարվող աշխատանքի գծով տեղակալ Գարեգին Ղազարյանը:

ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

Վարչապետը գերմանացի խորհրդարանականներին ծանոթացրեց իրադրությանը

ԵՐԵՎԱՆ, 16 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ: ՀՀ ՎԱՐՉԱՊԵՏԻ ՄԱՄՈՒԼԻ ԳՐԱՍԵՆՅԱԿ: Այսօր վարչապետ Ռոբերտ Քոչարյանն ընդունեց Գերմանիայի Դաշնային Հանրապետության Բունդեսթագի գերմանա-կովկասյան պատգամավորական խմբի ներկայացուցիչներին՝ խմբի ղեկավար, ԵԱՀԿ միջխորհրդարանական վեհաժողովի փոխնախագահ Վիլլի Վիմմերի գլխավորությամբ: Ինչպես նշեց պարոն Վիմմերը, այցի նպատակն է մոտիկից ծանոթանալ Հայաստանի իրադրությանը, տեսակետներ եւ պարզաբանումներ լսել տարածաշրջանային խնդիրների վերաբերյալ:

Վարչապետ Ռոբերտ Քոչարյանը հյուրերի խնդրանքով հանգամանորեն անդրադարձավ ղարաբաղյան հակամարտության կարգավորման գործընթացին եւ տարածաշրջանում [illegible] դա ամրապնդելու անհրաժեշտությունը: Ռոբերտ Քոչարյանը բարձր գնահատեց նաեւ միջազգային հանրության ուշադրությունը տարածաշրջանի նկատմամբ, ինչն իր հերթին նպաստում է խաղաղության պահպանմանը: Ըստ վարչապետի, ղարաբաղյան հակամարտությունն ունի միայն քաղաքական լուծում եւ նավթի գործոնի շահարկումը պետք է բացառել: Նա միաժամանակ շեշտեց, որ առանց Ղարաբաղ-Ադրբեջան ուղղակի բանակցությունների դժվար է գտնել փոխընդունելի լուծումներ:

Պատասխանելով Բունդեսթագի անդամների հարցերին, Ռոբերտ Քոչարյանը խոսեց նաեւ հանրապետության ներքաղաքական իրավիճակի մասին: Նա նշեց, որ կառավարության այսօրվա ծրագրերը կոչված են օգնելու տնտեսական կառուցված- [illegible] ժողովրդավարական երկիր:

Հայ, ռուս եւ վրացի փրկարարների համատեղ զինավարժություններ Ստեփանավանում

ԵՐԵՎԱՆ, 16 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ: ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Արտակարգ իրավիճակների վարչությունում հայտնեցին, որ սեպտեմբերի 23-ին Ստեփանավան քաղաքում կանցկացվեն մասնագիտացված համատեղ զինավարժություններ Հայաստանի, Ռուսաստանի եւ Վրաստանի փրկարարների մասնակցությամբ:

Զինավարժությունները կազմակերպվում են տեխնածին վթարների տարբեր աղետների հետեւանքների վերացման ասպարեզում համագործակցությունը խորացնելու, փրկարարական աշխատանքները կատարելագործելու նպատակով:

ՀՀ գերատեսչությունների, տեղական ինքնակառավարման մարմինների ղեկավարների հետ միջոցառմանը հրավիրված են նաեւ Հայաստանում գործող մի շարք արտասահմանյան կազմակերպությունների ներկայացուցիչներ, ինչպես նաեւ դիտորդներ քաղաքացիական պաշտպանության միջազգային կազմակերպությունից, Եվրախորհրդի խոշոր աղետների բաց մասնակի համաձայնագրի գործադիր քարտուղարությունից, Հունգարիայի, Շվեյցարիայի եւ այլ երկրների քաղաքացիական պաշտպանության համակարգերի ներկայացուցիչներ:

Զինավարժությանը սեպտեմբերի 24-ին կհաջորդի ԱՊՀ անդամ երկրների բնական եւ տեխնածին արտակարգ իրավիճակների միջպետական խորհրդի հերթական 10-րդ նիստը:

Ի լուր լրագրողների

Մամուլի ազգային ակումբը «ԶԼՄ-ները եւ ժողովրդավարությունը» ծրագրի շրջանակներում լրագրողներին հրավիրում է հանդիպման ԱԺ պատգամավոր, Հեռուստատեսության եւ ռադիոյի մասին օրենքի նախագծի հեղինակներից մեկի, «Կարծիք» հեռուստատեսային հաղորդաշարի հեղինակ Սերգեյ Երիցյանի հետ: Հանդիպումը կկայանա սեպտեմբերի 18-ին, ժամը 11.00-ին, ՄԱԿ-ի հասարակական տեղեկատվության սրահում (Լիբկնեխտի 14): Նախատեսվում է Հեռուստատեսության եւ ռադիոյի մասին օրենքի նախագծի քննարկում:

ՄԱՄՈՒԼԻ ԱԶԳԱՅԻՆ ԱԿՈՒՄԲ

«ԱԶԳ» ՕՐԱԹԵՐԹ
Հրատարակվում է [illegible]
Հիմնադիր եւ հրատարակիչ
«Ազգ» թերթի հիմնադիր խորհուրդ
Երեւան 375010, Հանրապետության 47
ֆաքս 562941, AT&T (3742) 151065,
e-mail INTERNET azg2@arminco.com
Գլխավոր խմբագիր
ՅԱԿՈԲ ԱՒԵՏԻՔԵԱՆ /հեռ. 521635
Տնօրէն
ՍԱՐԳԻՍ ՍԱՐԳՍԵԱՆ /հեռ. 562863
Համակարգչային
ծառայութիւն /581841
Apple Macintosh
համակարգչային շարուածքը
«Ազգ» թերթի
Յղումը «Ազգին» պարտադիր է
«AZG» DAILY NEWSPAPER
Editor
H. AVEDIKIAN / phone 521635
47 Hanrapetoutian st.
Yerevan, Armenia 375010

ԱԶԳ

Ընթացիկ

Աշխարհում ոչ մի տեղ անվճար բժշկական սպասարկում չկա։ Դա չի եղել նաեւ նախկին համակարգում, եւ այդ մասին բոլոր մեծաղաղակ հայտարարությունները ընդամենը նողկալի սուտ էին, դեսպանորեն վարվող անբարոյական քաղքենության փարիսեցիությունը եւս մի անգամ հավաստող իրողություն։ Իրականում խորհրդային «անվճար» բժշկությունը շատ լավ էլ վճարովի էր առնվազն բրեժնեւյան լճացման տասնամյակներում, երբ «գործում էին» ոչ պաշտոնապես հաստատված «սակագներ», այն էլ ըստ բուժանձնակազմի աստիճանակարգի։ Հիվանդանոց ընկնող յուրաքանչյուր խորհրդային քաղաքացի հրաշալի ամենքի մեջ բուժաշխատողների անուանակի վաստակը կար։

Այսօր էլ նրանց վաստակը թերագնահատելը խղճի դեմ բան կլինի։ Անասելի պակասած դեղական մատակարարումների պայմաններում նրանք կարողանում են Հայաստանի առողջապահության նավը պահել «ջրի երեսին», կանխել զանգվածային մահացությունը, որ անգամ դժնդակ տարիներին այլեւայլ պատճառներով կարող էր «հնձել» բնակչությանը։

Բայց այժմ, երբ թվում էր, թե ամենադժվարն արդեն հետեւում է մնացել, վճարովի բժշկության անցնելու անխուսափելի քայլը կարող է սոսկալի հետեւանքներ ունենալ եւ ի չիք դարձնել տարիների տքնանքով

ԱՌՈՂՋԱՊԱՀՈՒԹՅՈՒՆ

Անվճարունակ ժողովրդին վճարովի բուժում պարտադրելը ուղղակի մեղք է

Թեեւ անվճար բուժումն էլ անհեթեթ է

Նախ ինչո՞ւ 20-25 հազար դրամ, ի՞նչ սկզբունքով է այս գինը հաշվարկվել։ Եթե քաղաքակիրթ երկրներում այդ հիվանդությունների բուժման համար կպահանջվեր տասնապատիկ-քառասնապատիկ ավելի վճար։ Երկրորդ ինչո՞ւ դեռահասների տվյալ դեպքում աղջիկ երեխաների բուժման համար մեր քաղաքացու գրպաններին անմատչելի այդպիսի վարձաչափ է սահմանվել, ինչը հանգեցնելու է այն բանին, որ այդ աղջիկ երեխաները չեն բուժվելու եւ վաղը-մյուս օրը դառնալու են անառողջ մայրեր, ծնելու են անառողջ երեխաներ։ Որովհետեւ եթե բանը միայն այս 20-25 հազար դրամով վերջանար կարելի էր մի կերպ սակագնի հետ հաշտվել։

գիտեր, թե տվյալ բաժանմունքում վարիչին ի՞նչ պիտի տա, բուժող բժշկին ի՞նչ, որքա՞ն է բուժքրոջ, սանիտարի եւ նույնիսկ պահակի «վարձաչափը»։ Եթե ոմանց հիշողությունը թուլացել է, հիշեցնեմ, որ հիվանդանոցի պահակ նշանակվելու համար շատ մեծ կաշառք էին վճարում, որովհետեւ դա խիստ եկամտաբեր «պաշտոն» էր, գլխավոր բժշկի եկամուտին շատ էլ չզիջող։ Համենայն դեպս, չար լեզուները ասում էին, թե «գլխավորները» կաշառք էին վերցնում նաեւ իրենց պահակներից։

[illegible] դարձել է։ Ասեմ միայն, որ իմ պատկերացմամբ այդ արատը տվյալ բնագավառում ես տեսնում եմ նաեւ այն բանի մեջ, ու Հրանտ Մաթեւոսյանի հերոսի բառերով «պետությունը բժշկին քիչ էր վճարում»։ Դե, նա էլ պակասը «լրացնում էր» հիվանդատերերի հաշվին։

Հայաստանի Հանրապետությունը, ավաղ, խորհրդային այդպիսի շատ ու շատ արատների իրավահաջորդն ու իրավաժառանգորդն է։ Նաեւ առողջապահության բնագավառում։ Պետությունը առաջվա նման շարունակում է «բժշկին քիչ վճարելու» իր անհեթեթ պրակտիկան։ Այսօր սոցիալական զամբյուղի, կենսապայմանների, քիչ թե շատ տանելի կենցաղավարության հայեցակետից բուժաշխատողի ստացած աշխատավարձը ծաղր է մարդկային արժանապատվության նկատմամբ։ Եվ բուժաշխատողն առաջվա նման հարկադրված է իջնել իր մարդկային բարձունքից, անբարոյականանալ ու մտնել հիվանդատիրոջ գրպանը։

Բայց ամբողջ ցավն այն է, որ այդ գրպանը այժմ հարյուրապատիկ ավելի «նիհար» է, քան առաջ։ Խորհրդային «անվճար» բժշկության պայմաններում ինչ էլ լիներ, որքան էլ մարդը աղքատ լիներ, առանց բուժման չէր մնա, առանց բուժսպասարկման չէր մնա։ Իհարկե, մեր առողջապահությունը զարգացած երկրների համեմատությամբ, ուշ մարզերում այնքան էլ զարգացած չէր, բայց նրա նվաճումները անժխտելի էին։ Ժողովրդի հիվանդական զանգվածը ինչ էլ լինի առողջ էր, տարափոխիկ հիվանդությունները հաղթահարված էին, համաճարակներ չկային, սոցիալական հիվանդությունները խիստ պակասել էին, երկրի քաղաքակրթվածության այնպիսի մի կարեւոր ցուցանիշ, ինչպիսին կյանքի միջին տեւողությունն է, բավականին բարձր էր ու կայուն եւ այլն եւ այլն։ Եվ այդ

ձեռք բերված արդյունքները։ Որովհետեւ եթե «անվճար» բժշկությունն ընդամենը անհեթեթություն է, ապա անվճարունակ ժողովրդին վճարովի բուժում պարտադրելը ուղղակի մեղք է։ Դա ուղղակի նշանակում է բուժհիմնարկների դռները շրխկոցով փակել հարյուր-հազարավոր անվճարունակ մարդկանց երեսին։

Այո, ես դեմ եմ «անվճար» բժշկությանը։ Բայց ես էլ ավելի դեմ եմ առանց ժողովրդի ճնշող մեծամասնության բավարար կենսամակարդակի ապահովման, առանց նրա վճարունակության բարձրացման, առանց ապահովագրական բժշկական համակարգի արմատավորման միանգամից, մատից ծծած սակագներ սահմանելով վճարովի բուժսպասարկման անցնելուն։ Դա կարող է բառացիորեն կործանարար ազդեցություն ունենալ ժողովրդի գենաֆոնդի վրա ընդհանրապես եւ առողջապահության կազմակերպման վրա մասնավորապես։

Իմ ձեռքի տակ է «Ընտանիքի պլանավորման եւ սեռական անձնական առողջության հանրապետական կենտրոնի» տնօրեն պարոն Գագիկ Բեգլարյանի հաստատած մի սակագին, որը կիրառման է դրվել օգոստոսի 1-ից։ Ըստ այդ սակագնի, այս կենտրոնի բուժհիմնարկներում, այդ թվում մանկական գինեկոլոգիայի բաժնում, նշված են օրինակ այսպիսի վարձաչափեր. սեռական զարգացման շեղում 20-25 հազար դրամ, վաղաժամ հասունացում 20-25 հազար դրամ, սեռական զարգացման խանգարումներ 20-25 հազար դրամ, ձվարանների հյուծման սինդրոմ 20-25 հազար դրամ, եւ այսպես շարունակ։

Ցավն այն է, որ մեր վճարովի բժշկության «հայրերը» արտասահմանյան երկրների փորձից վերցնում են միայն մի կողմը բուժման համար վճարելը, բայց «մոռանում» են մյուսը. տվյալ վճարը մուծած քաղաքացին այլեւս ոչ մի բանի համար չի մտահոգվում, նրան տալիս են եւ խնամք, եւ դեղորայք, եւ բուժում, իսկ իրենց մեղքով քաղաքացու առողջությանը պատճառած վնասի համար փոխհատուցում են հազարապատիկ։ Իսկ մեզ մոտ. Նույն պարոն Գագիկ Բեգլարյանի հաստատած փաստաթղթում սեւով սպիտակի վրա գրված է, թե «նշված գների մեջ չեն մտնում հորմոնալ հետազոտությունները, լաբորատորային եւ համապատասխան սոնոգրաֆիկ դեղամիջոցները»։ Իսկ դա նշանակում է հետեւյալը. երեխայի մայրը սկզբում հիվանդին ներկայացնում է բժշկուհուն նախնական հետազոտման, որի համար նախապես վճարում է 500 դրամ։ Այնուհետեւ երբ բժշկուհին նախնական ախտորոշումը կատարում է, մուծում է հիշյալ 20-25 հազար դրամը եւ նոր միայն աղջնակին պառկեցնում են հիվանդանոց։ Իսկ երբ սկսվում է բուժումը, հիվանդատերը վճարում է նաեւ բոլոր հորմոնալ հետազոտությունների համար (յուրաքանչյուրի դեպքում 2000 դրամ), ձեռք է բերում դեղամիջոցները, որոնք անչափ թանկ են, եւ նույնիսկ վճարում է բուժքրոջը ամեն սրսկման համար։ Չմոռանանք ավելացնել, որ ինչպես ծնողներն էին ասում, հիվանդանոցը չի տալիս ոչ սպիտակեղեն, ոչ սնունդ։

Սա վճարովի բժշկությո՞ւն է, թե՞ ծաղր վճարովի բժշկության հասցեին։ Եթե ես իմ հիվանդի համար վճարել եմ, ապա ինչո՞ւ պիտի մնացած ամեն ինչի, այդ թվում սպիտակեղենի, սննդի, դեղորայքի, հետազոտությունների, սրսկումների ու չգիտեմ է՞լ ինչ զահրումարի համար ինքս հոգամ։

Դա վճարովի բժշկություն չէ, դա վայրենություն է։ Հայաստանի առողջապահության ներկա համակարգը պատրաստ չէ անցնելու վճարովի եւ քաղաքակիրթ բժշկության։ Դրան պատրաստ չէ նաեւ հասարակությունը, ընդսմին ոչ հոգեբանորեն, ոչ նյութապես, ոչ էլ ապահովագրական համակարգով։

Հետեւաբար պետք է առայժմ հետաձգել գոնե անչափահասների եւ հատկապես աղջիկ երեխաների վճարովի բժշկության անցնելը։ Նախապատրաստվել դրան։ Պետք է դանդաղ շտապել, այլ ելք չկա։

ՌԱՖԻԿ ՀՈՎՀԱՆՆԻՍՅԱՆ

ՍՓՅՈՒՌՔ-ՀԱՅՐԵՆԻՔ

Հովսեփ Աշճյան. «Հայաստանն ու Արցախը կարելի է դարձնել Մերձավոր Արեւելքի ու Եվրոպայի զբոսաշրջության դրախտը»

Երիցս տեղահանված, աքսորի ու որբացումների դառնությունը ճաշակած, ապա եւ տքնաջան աշխատանքով ու պայքարով կյանքում հաջողած Հովսեփ Աշճյանը դարձյալ գտնվում է հայրենիքում։ Նա այստեղ է բերել սփյուռքահայ զբոսաշրջիկների մի մեծ խումբ, միաժամանակ հանդիպելով Հայաստանի զբոսաշրջության կազմակերպիչ մի շարք ղեկավարների ու գործարարների հետ։ Մի անգամ եւս, մոռանալով մոտիկ անցյալի դառն հիշողությունները, լիբանանահայ զբոսաշրջության մեր ճանաչված կազմակերպիչը հետաքրքիր շատ ծրագրեր ունի իրականացնելու Հայաստանում եւ Արցախում։ Արդեն իսկ ստեղծվել է «Աշճյան եւ Պրանա տուրզ» ընկերությունը, որ վերջերս նշեց այս նվիրյալ հայի գործունեության 27-ամյակը։ Այսօր Հովսեփ Աշճյանի զբոսաշրջության գրասենյակները լայն գործունեություն են ծավալում Սիրիայում եւ Լիբանանում, Կիպրոսում, Հունաստանում, Բելառուսում, Ռումինիայում եւ բնականաբար Հայաստանում։ Հովսեփ Աշճյանը Բեյրութում մի շարք ավիաընկերությունների պաշտոնական ներկայացուցիչն է եւ կարեւոր դեր էր խաղացել Երեւան-Բեյրութ օդային գծի վերահաստատման գործում։

Սակայն մեր ժրաջան հայրենակցի ամենաշնորհակալ իրագործումներից մեկն է դեպի հայոց եղեռնի գողգոթա Դեր Զորի նահատակաց սրբավայրերի այցելության ամենամյա անխափան կազմակերպումը։ «Աշճյան տուրզի» ավտոբուսները ամեն տարի հարյուրավոր ուխտավորներ են տեղափոխում Դեր Զոր, ուր հավերժ հանգչում են մեր բյուրավոր նահատակների աճյունները։ Սիրիայի կառավարության բարեհաճ որոշմամբ Մեծի Տանն Կիլիկիո կաթողիկոսության եւ համայն հայության ջանքերով Դեր Զորում կանգնեցրել են մի հոյակապ եկեղեցի, հուշարձան՝ որպես անմոռանալի վկա 20-րդ դարի առաջին ցեղասպանության։ Շնորհիվ Հովսեփ Աշճյանի՝ այսօր կարելի է շատ էժան միջոցներով, արագ եւ հանգստավետ այցելել Սիրիայի այդ վկայարանը, միաժամանակ լինելով այդ հայաշատ ոստանների գրկում։

«Հայաստանն ու Արցախը կարելի է դարձնել Մերձավոր Արեւելքի ու Եվրոպայի զբոսաշրջության դրախտը, ասում է զբոսաշրջության փորձառու մասնագետը։ Հարկավոր է հիմնական փոփոխություններ կատարել հնացած սիստեմների ու մտածողության մեջ, արդիական կազմակերպչական միջոցներով հրապուրել նաեւ օտար զբոսաշրջիկներին՝ այցելելու այս թանգարան-երկիրը», հայտնում է Աշճյանը։

Ծրագրերում կարեւոր տեղ են գրավում զբոսաշրջության կազմակերպումը Արցախ, մանավանդ Ստեփանակերտի հյուրանոցի վերանորոգումը, որովհետեւ սփյուռքահայերը մեծագույն ցանկություն են ցուցաբերել ու ցուցաբերում անմիջապես այցելելու նորանկախ եւ ազատագրված Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետությունը։ Աշճյանը գտնում է, որ ամեն հայ իր կարողության սահմաններում պետք է նեցուկ կանգնի Հայաստանի ու Արցախի վերակառուցման ու բարգավաճման գործին, ինչքան էլ որ դժվարին լինեն միջոցները։

Հ. ՄՈՍԿՈՖՅԱՆ

ԱՊՀ տարածքում կգործի մեկ ընդհանուր տրանսպորտային համակարգ

ԵՐԵՎԱՆ, 16 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ։ Ամբողջ ԱՊՀ տարածքում անհրաժեշտ է ստեղծել միասնական տրանսպորտային ենթակառուցվածքներ, սակագներ, ճանապարհային երթեւեկության անվտանգության ապահովման միասնական կառույցներ, ինչպես նաեւ անհրաժեշտ կառույցներ, որոնք կկարգավորեն ԱՊՀ երկրների տրանսպորտային խնդիրները միջազգային ատյաններում ու կազմակերպություններում։ Այս հարցերը կքննարկվեն սեպտեմբերի 18-19-ը Երեւանում անցկացվելիք ԱՊՀ անդամ երկրների տրանսպորտային կոորդինացիոն խորհրդակցության (ՏԿԽ) ամենամյա հերթական նիստում։ Ինչպես սեպտեմբերի 16-ին լրագրողների հետ հանդիպմանը տեղեկացրեց ՏԿԽ գործադիր խորհրդի նախագահ Վալենտին Տեստենովը, նախկին ԽՍՀՄ-ից ԱՊՀ բոլոր հանրապետությունները ժառանգել են գրեթե միեւնույն մակարդակի «ոչ նախանձելի» ժառանգություն (հնացած ու անմրցունակ ավտոմոբիլային պարկեր, ավիացիա, կիսով չափ գործող երկաթուղի, անհապաղ վերանորոգման կարիք ունեցող ճանապարհներ եւ այլն) եւ ունեն անհապաղ լուծման կարոտ ընդհանուր խնդիրներ։

Երկօրյա խորհրդի ընթացքում կլսվեն տարբեր երկրների տրանսպորտի ղեկավարների զեկուցումները, առաջարկությունները այդ խնդիրների լուծման վերաբերյալ, կքննարկվեն նաեւ միջազգային կոնվենցիաներին ու համաձայնագրերին միանալու հիմունքները, կստորագրվեն մի քանի արձանագրություններ։ Նիստին կմասնակցեն Ռուսաստանի Դաշնության, Բելառուսի, Ղրղզստանի եւ Վրաստանի տրանսպորտի նախարարները, մյուս հանրապետությունների փոխնախարարները (բացի Ադրբեջանից)։

ՄԱՄՈՒԼԻ ԱՍՈՒԼԻՍ

Սեպտեմբերի 18-ին, ժամը 15-ին Միացյալ Նահանգների ինֆորմացիոն ծառայությունը կազմակերպում է մամուլի ասուլիս, որը տեղի կունենա ԱՄՆ դեսպանատան շենքում (Մարշալ Բաղրամյան 18)։ Ասուլիսը նվիրված կլինի հայաստանցիների համար մատչելի փոխանակման ծրագրերին։

Ասուլիսին կմասնակցեն Միջազգային հետազոտությունների փոխանակումների խորհրդի (IREX), Ռուսերենի ուսուցիչների ամերիկյան խորհրդի (ACTR), Միացյալ Նահանգների ինֆորմացիոն ծառայության (USIS) եւ Սորոսի հիմնադրամի/Բաց հասարակությունների ինստիտուտի ներկայացուցիչները։

պետական կառույցներ

Յուրաքանչյուր չորեքշաբթի (արդեն յոթն անգամ) «Ազգ» օրաթերթի միջոցով հասարակությանը ներկայացնելով պետական կառույցներին նվիրված վերլուծություն-հոդվածաշարը («Մեր նախարարությունները ներսուդրսից» ընդհանուր խորագրով) բոլորովին էլ պետական կարգի հիմքերը խարխլելու նպատակ չենք հետապնդել, ինչպես համոզված պնդում են այդ կառույցներում աշխատող որոշ պետականություններ իրենց հետ նույնացնող չինովնիկներ: Մենք համոզված ենք, որ պետականության կայացման գործում շատ կարեւոր դեր է խաղում այդ կառույցների (մասնավորապես նախարարությունների) աշխատանքի որակը: Եվ երբ պետական կարգի, տնտեսության վերելքի, ընդհանրապես կյանքի աշխուժացման կշռույթների հաղթում կա, ապա դրանով մենք մեծապես «պարտական ենք» նաեւ պետական կառույցների այսօրվա գործունեությանը:

Սակայն ամենուրեք նախարարը փոքրիկ իշխան է, որի կամքին, ճաշակին, հայացքներին է համապատասխանեցվում ամեն բան: Նա է որոշում ոչ միայն ճյուղային քաղաքականությունը, այլեւ համակարգին առնչվող ստրատեգիական եւ տակտիկական բոլոր հարցերը: Եվ կախված կոնկրետ անձի ներքին ազատության մակարդակից ենթակաների գործունեության շրջանակները նեղանում կամ լայնանում են: Երկար տարիներ նման մթնոլորտում աշխատելուց հետո չինովնիկի մեջ ձեւավորվում են արագ հարմարվելու, նախարարական տարբեր տրամաչափերի շրջանակներում տեղավորվելու բացառիկ ունակություններ: Այստեղից էլ մշակույթի եւ տրանսպորտի նախարարների դժգոհությունը, որ աշխատակազմը ոչ մի առաջարկ, ոչ մի գաղափար չի տալիս, հեռանկարի վրա աշխատել չի կարողանում:

Պետական մեքենայի մասին դատելու լավագույն հնարավորություն

փոփոխությունների գաղափարը կարող է ծնվել հենց նախագահի (նաեւ որեւէ մեկ ուրիշի) գլխում կամ նախագահի եւ վարչապետի զրույցի ժամանակ: Մշակումնե՞րը: Դրանք պատրաստվում են նախ հենց նախարարություններում, ապա բուն կառավարության աշխատակազմում, հետո հանձնվում նախագահի աշխատակազմ: Թերթերը նախագահը կարդում է ինքնուրույն (առանց խոսնակի աջակցության), իսկ կոնկրետ այս հոդվածաշարը կարդացե՞լ է, թե՞ ոչ, ինչ-որ նոր մտքեր ծագե՞լ են, թե՞ ոչ, դժվար է ասել:

Մենք ենթադրում էինք, որ մամուլի հետ կապված վերլուծական աշխատանք պիտի տարվի նաեւ տեղեկատվության եւ գրահրատարակչության վարչությունում: Այստեղ մշակված նյութը ամփոփ եւ թեմատիկ որոշակի ուղղվածությամբ կարող է ներկայացվել կառավարություն, ինչը կհեշտացնի դրա օգտագործումը: Ցավոք, վարչությունը ո-

րոնք եւ պատմական անցյալով, եւ ազգաբնակչության քանակով, եւ տարածքով ու խնդիրներով մեզ ավելի մոտ են:

Անշուշտ, նման հարցեր 1997-ի վերջին շրջանի ծագեին, դրանք վաղուց պիտի պարզաբանված լինեին, բայց կառավարությունում պնդում են, որ յոթամյա շրջանում այս բոլորը բաց է մնացել: Այսինքն սա մի խոպան է, որտեղ առայսօր վճռորոշը եղել է քաղաքական բարձրաստիճան դեմքերի ճաշակը, բարեկամական կապերը (օրինակ կարող էր ավելորդ նախարարություն ստեղծվել միայն նրա համար, որ «իքս» անձը նախարարական պորտֆել զբաղեցնի, կամ գործին օգտակար մարդը կարող էր ազատվել աշխատանքից, քանի որ հանրապետության առաջին դեմքերից մեկը նրան պարզապես չի սիրում): Հայկական միջավայրում ողբերգականի հասնող դեր են խաղում միջանձնային կապերը, քաղաքական ինտրիգները: Ասենք էկոնոմիկայի նախարարու-

նաճորհման ծավալման հետ կփոխվեն նախարարության խնդիրներն ու ապարատը եւս: Սակայն կառավարությունը հակված չէ արագ փոփոխությունների (կադրային նույնպես): Դրանք կկատարվեն համապատասխան հիմնավորումից եւ ուսումնասիրությունից հետո, մանավանդ, ինչպես նշում են վարչապետի խորհրդականները, Ռոբերտ Քոչարյանի համար հայաստանյան միջավայրը, պայմանները, խնդիրները եւ նույնիսկ մարդիկ անծանոթ են: (Այստեղ կտրուկ նշում են, նույնն է, թե Քոչարյանը Ճապոնիայի վարչապետ նշանակվեր): Պետք է ենթադրել այստեղից էլ նրա որոշ կատարված նշանակումների անկատարությունը: Չնչին բացառություններով նրանք անդեմ, երբեմն ոչ պրոֆեսիոնալ անձինք են, մեր կարծիքով: Եթե ընթանում ենք աշխարհում ընդունված մոդելով (երբ կառավարման մարմնի ղեկավար է նշանակվում քաղաքական գործիչը, վառ անհատականությունը) ապա

Միջանկյալ հայացք

Նպատակը կառավարման համակարգի կատարելագործումն է

«Մեր նախարարությունները ներսուդրսից» հոդվածաշարի պաշտոնական եւ ոչ պաշտոնական արձագանքներ

Չինովնիկական մի հսկա ապարատ ենք պահում, պետական աթոռի մեկնում, որի բուն աշխատանքին մենք հարկատուներս անտեղյակ ենք, որի անհրաժեշտությունն այսօր ոչ ոք չի կարող ապացուցել եւ որի [illegible] փոխել մեր կյանքում:

Հոդվածաշարի նպատակն է լրագրական հետազոտությամբ բոլորին հայացք նետել տվյալ համակարգին եւ նրա կառավարման մարմնին, բավարարել միջին ընթերցողի հետաքրքրությունը (որը հոսանք է օգտագործում, հեռախոսից է օգտվում, բուժվում է, ստանում թոշակ է, ավտոբուս է նստում, թատրոն է այցելում, բայց պատկերացում չունի էներգետիկայի, կապի, սոցիալական ապահովության, տրանսպորտի, մշակույթի նախարարությունների գործունեության մասին): Բոլորովին չենք հավակնել տվյալ համակարգերը ներկայացնել ամբողջությամբ կամ անթերի, մանավանդ պետական մարմիններից տեղեկատվություն ստանալը շատ բարդացել է:

Փակ դռների ետեւում, մամուլի ու հասարակության աչքից հեռու աշխատելն այդ կառույցներում ընդունված ոճ է (միակ բացառությունը էներգետիկայի նախարարությունն էր, որտեղ անհրաժեշտ ինֆորմացիան տրամադրվեց պատրաստակամությամբ): Ամենուրեք նախարարության աշխատակիցները վախենում են անգամ ամենապարզ հարցին պատասխանել եւ ուղարկում են պետերի, փոխնախարարի, նախարարի մոտ: Որքան նախարարը բյուրոկրատ է, այնքան ապարատն ավելի փակ է ու անմատչելի: Անգամ անպաշտպան չինովնիկը ամբողջովին կախված է ղեկավարի (վարչության պետ, փոխնախարար, նախարար) կամքից ու քմահաճույքից: Անգամ իր գործն իմացող, պրոֆեսիոնալ չինովնիկը խուսափում է դրսեւորել սեփական կարծիքը (Աստված մի արասցե նախարարի կարծիքի հետ չհամընկնի): Այս առումով, թերեւս, բացառություն էր տրանսպորտի նախարարությունը, որտեղ նախարարը այլակարծության նկատմամբ ավելի հանդուրժող է:

մեզ տվեց հոդվածաշարի նկատմամբ նախարարությունների վերաբերմունքը: Կապի նախարարությունն անմիջապես արձագանքեց հոդվածաշարի հեղինակի անձի, այլ ոչ թե հոդվածի [illegible] որի տակ ստորագրել էին նախարարության մեքենագրուհիներից մինչեւ աշխատակազմի ղեկավարը: Սոցիալ եւ տրանսպորտի նախարարություններից փորձ արվեց անձնային ճնշում գործադրել լրագրողի եւ կենտրոնի նկատմամբ: Էներգետիկայի նախարարությունում ափսոսում էին, որ նյութեր են տրամադրել, քաղելացից վրդովված այցելուները «Երեւան» կենտրոնում մի քանի ժամանոց զրույց էին ծավալել, իսկ նախարարը նույնիսկ սպառնացել է դատի տալ: Արտակարգ իրավիճակների վարչությունն ու մշակույթի նախարարությունը զայրույթն ու դժգոհությունն արտահայտեցին իրենց պատերի ներսում: Բայց երբ Վանաձորի էներգետիկը, հսկայական ճանապարհ կտրելով, գալիս է շնորհակալություն հայտնելու, երբ բոլոր նախարարություններում պատճենահանված հոդվածը մաշվելու չափ ընթերցվում է եւ ձեռքից ձեռք փոխանցվում, երբ փոխնախարարը ասում է, որ վերջապես փորձ է արվել մակերեսից մի փոքր ներս թափանցել, ապա նշանակում է, մենք մեր նպատակին հասել ենք, եւ պետական կառույցները ներկայացնելն անհրաժեշտություն է:

Հոդվածաշարը ոչ միայն տվյալ նախարարություններին մտրակելու, կողքից արվածին ու չարվածին անդրադառնալ ստիպելու նպատակ է հետապնդում, այլեւ կառավարման սկզբունքները կատարելագործելուն, առկա քաղաքականությունը վերանայելուն օժանդակելու նպատակ:

Ուստի եւ մենք փորձեցինք պարզել, թե Հայաստանի Հանրապետությունում ովքե՞ր են զբաղվում նման հարցերով եւ ինչպե՞ս:

Նախագահի աշխատակազմում, ըստ մամուլի խոսնակ Լեւոն Զուրաբյանի, նման խնդիրներով զբաղվող կոնկրետ խորհրդական չկա: Կառավարման սկզբունքային փո-

րի վերակազմավորումից ընդամենը երեք ամիս է անցել, զբաղված է այնքան տարաբնույթ հարցերի լուծմամբ, որ հերթը սրան դեռ չի հասել: Վարչության պետ Գարեգին Չոլաքյանը դժգոհեց, որ տեղեկատվական քաղաքականությունը եւ դաշտը մեզանում ընդհանրապես բացակայում են, որ այս ուղղությամբ մինչ օրս ոչինչ արված չէ: Այստեղ կա եւ իրավական դաշտի բացակայություն (տեղեկատվության մասին օրենք) եւ ծրագրի (որը մշակման փուլում է) եւ համակարգված մոտեցման պակաս: Այս ամենը, մասնավորապես նաեւ մամուլի հետ տարվող աշխատանքը դրված են օրակարգում, բայց դժվար է ասել ե՞րբ կգա իրականացման շրջանը:

ՀՀ կառավարությունում վիճակը փոքր-ինչ այլ է: Այստեղ կառավարման հարցերով զբաղվում են մի շարք օգնականներ, խորհրդականներ: Վերջերս նույնիսկ Էստոնիայի կառավարման համակարգը ուսումնասիրելու նպատակով գործուղման են մեկնել: Պետական կառավարման հարցերն այսօր վարչապետի ուշադրության կենտրոնում են: Աշխատակազմում համակարծիք են, որ կառավարման խնդիրների տարերային, չհամակարգված լուծումը (ինչը մինչ օրս արվել է) հանգեցնում է անկառավարելի վիճակի, պետական անդեմ մեքենայի գոյության: Մեզանում առայսօր չկա հայեցակարգ, չի ձեւակերպվել, թե ինչպիսի համակարգ ենք ուզում ստեղծել, դրա ստեղծման համար ինչպիսի՞ կառավարման եղանակ ենք ընտրում եւ, վերջապես, տվյալ կառավարման մարմնի առաջ ի՞նչ խնդիր ենք դնում: Այս հարցերն անպատասխան մնալու պատճառով մասամբ պահպանվել է խորհրդային կառավարման ձեւը, մասամբ կապկվել ամերիկյանը կամ ֆրանսիականը: Այսօր կառավարությունում կարծում են, որ կարելի է ընդօրինակել, բայց տարբեր խնդիրների լուծման տարբեր եղանակները ուսումնասիրելուց հետո միայն: Այսպես, մեզ համար շատ ավելի հարմար կարող է լինել մերձբալթյան երկրների կառավարման մոդելը, ո-

թյունը (նախկին պետոյանը) երկար ժամանակ պահպանում էին, թեեւ դրա անհրաժեշտությունը վաղուց վերացել էր: Եվ այս ճահճից վեր կանգնելու անընդունակությունն է նաեւ պատճառը, որ պետական կա[illegible] ապարատներ էլ են պահում, որ տնտեսության մեջ տեղաշարժերը մասնագիտականին են (կամ ընդհանրապես չկան), որ բոլորը լրացնող միակ ազդեցությունը հարկային իրավիճակային քաղաքականությունն է:

Վարչապետի աշխատակազմում կառավարման համակարգի փոփոխությունների հնարավորությունը կապում են ոչ միայն կառուցվածքային վերակազմավորումների հետ (մոտ ժամանակներս դարձյալ նախարարությունների միավորումներ եւ բուն ապարատների կրճատումներ կկատարվեն), այլեւ ծառայողի մասին օրենքի ընդունման: Այս օրենքը նախեւառաջ կլուծի ծառայողի պաշտպանվածության խնդիրը: Եթե վերցնենք ֆրանսիական օրինակը, ապա այնտեղ նախարարը որպես քաղաքական դեմք որոշում է լայն քաղաքական հարցերը, իսկ համակարգի բուն կառավարումն իրականացնում է առաջին տեղակալը կամ գլխավոր տնօրենը, որին փոխելը շատ բարդ է: Ընդհանրապես ապարատը (բացի նախարարի փոքրիկ աշխատակազմից, որը նրա հետ գալիս է եւ նրա հետ գնում) կայուն եւ պրոֆեսիոնալ մարմին է, որտեղ փոփոխություններ գրեթե չեն կատարվում, բայց որտեղ ավելորդ մարդ նույնպես չկա: Կան կոնկրետ խնդիրներ եւ այդ խնդիրներն իրականացնող կոնկրետ մարդիկ:

ՀՀ կառավարման համակարգում կատարվելիք հետագա փոփոխությունները կբխեն առաջադրվող խնդիրներից: Ասենք սոցիալական ապահովության համակարգում անցումը ընտանեկան նպաստին ենթադրում է նախարարության վերակազմավորում: 1998-ի հունվարից փոխվելու են նախարարության առջեւ դրված խնդիրները, ուստի փոփոխություններ կկատարվեն նաեւ ապարատում: Կամ էներգետիկայի բնագավառում սեփակա-

այս նշանակումներն անհասկանալի են: Իսկ երբ ընտրվում են պրոֆեսիոնալներ, ապա այստեղ առավել եւս ընտրությունները խոցելի են: Մնում է եզրակացնել, որ վերջին տարիների քաղաքական լարվածու[illegible] եւ լայն հասարակության անծանոթ իշխանությունների կողմից ընդունելի տարբերակներ, անհանդուրժողականության պայմաններում քաղաքական գործիչների մեջ նման թեկնածուներ գտնելը շատ բարդ է: Բայց 21-րդ դարի շեմին մեզ հարկավոր են կառավարման համակարգում ու տնտեսության մեջ հեղափոխություն անելու ունակ անհատներ, մարդիկ, որոնք կկարողանան շարժում առաջացնել իրենց հետեւից, բազմություն տանել, որոնք կլինեն ծրագիր եւ տեսակետ: Պարզապես աթոռ զբաղեցնողների, իշխանությունը վայելողների, ոչ դժգոհություն եւ ոչ էլ գոհունակություն առաջացնողների ժամանակն անցել է: Եվ վարչապետի կամքն ու վճռականությունը նաեւ այստեղ պիտի դրսեւորվի:

Ինչ վերաբերում է մամուլին, պատերազմի մեջ ներքաշված երկրից ժամանած վարչապետը շատ ավելի բաց եւ դեմոկրատ վերաբերմունք ունի մամուլի նկատմամբ, քան մեր հարազատ չինովնիկները: Նա [illegible] վարժվում է հայատառ թերթեր կարդալ, բայց մամուլի քարտուղարի ներկայացմամբ ծանոթանում է հրապարակվող նյութերին, պարբերաբար հանդիպում ԶԼՄ-ների ղեկավարների հետ:

Մամուլում հրապարակված հոդվածների շուրջ վերլուծական աշխատանք կառավարությունում եւս չի կատարվում: Այսինքն նման կուլտուրա մեզանում դեռ մշակված չէ: Այստեղից էլ մեր մամուլի համապատասխան մակարդակն ու վիճակը: Իսկ երբ առաջին, երկրորդ, երրորդ իշխանությունները չաջակցեն չորրորդի կայացմանը, ապա ոչ իրենք իշխանություն կդառնան, ոչ երկիրը՝ երկիր:

ԱՐՄԻՆԵ ՕՀԱՆՅԱՆ
«Երեւան» տեղեկատվական կենտրոն

ԱԶԳ

միջազգային

Այսօր, 21-րդ դարի շեմին եւ մանավանդ լեդի Դիանայի ողբերգական մահվանից հետո, շատ է խոսվում միապետությունների գոյության իմաստի մասին: Մեծ Բրիտանիայի վարչապետ Թոնի Բլերը, օրինակ, առաջարկեց բարեփոխել երկրի միապետական կարգը: Այդուհանդերձ, վերափոխումների հողմերին դիմանալով, մինչեւ օրս աշխարհում գոյատեւում են տասնյակ միապետություններ: Միայն Եվրոպայում դրանք մեկ տասնյակ են՝ Մեծ Բրիտանիան, Իսպանիան, Նորվեգիան, Շվեդիան, Դանիան, Հոլանդիան, Բելգիան, Լյուքսեմբուրգը,

ԵՎՐՈՊԱ

Ինչո՞ւ են գոյատեւում միապետությունները

Լիխտենշտեյնը եւ Մոնակոն: Եվրոպայում կան չորս թագավոր, երեք թագուհի, երկու իշխան եւ մեկ մեծ դուքս: Այս տասը երկրներից յոթը եվրամիության անդամներ են: Իսկ Մերձավոր Արեւելքում իշխում են 13, Ասիայում եւ Խաղաղ օվկիանոսի ավազանում՝ 9, Աֆրիկայում՝ 3 միապետներ:

Երկրորդ աշխարհամարտից հետո առաջին անգամն է, որ Արեւելյան Եվրոպայի որոշ երկրների միապետականներ կրկին երազում են տարագիր միապետների վերադարձի մասին, միապետության վերականգնումը համարելով պետության ամրապնդման միջոց: Այս տարվա գարնանը բզկտված Ալբանիայում հանրաքվե անցկացվեց գահաժառանգ Լեկայի հնարավոր թագադրության վերաբերյալ: Սակայն հինգ ալբանացուց միայն մեկը քվեարկեց միապետության վերականգնման օգտին: Իսկ Բուլղարիայում բուռն բանավեճերից հետո խորհրդարանը նախկին թագավորության զինանշանը հաստատեց որպես ազգային խորհրդանշան:

Միապետականներից շատերի համար օրինակ է ծառայում Իսպանիայի Խուան Կառլոս թագավորը: 1975 թ. գեներալ Ֆրանկոյի իրավահաջորդ նշանակված Խուան Կառլոսին համարում էին անհեռանկար մարդ, որին վաղ թե ուշ ափսոսելու էին: Բայց 6 տարի անց, փետրվարյան մի գիշեր նա փրկեց ժողովրդավարությունը եւ ամրապնդեց սահմանադրական միապետությունը, ի չիք դարձնելով բռնապետության վերականգնման ջատագովների նկրտումները:

Միապետական կարգը, որը մինչ այդ աշխարհում համարվում էր հնացած մի բան, կրկին սկսեց հետաքրքրել մարդկանց, մանավանդ, երբ Թաիլանդի թագավորը օգտագործելով իր գերագույն իշխանությունը, կարողացավ հաշտեցնել արյունալի բախումների մասնակիցներին եւ երկիրը փրկել քաղաքացիական պատերազմից: Կուսակցություններից վեր կանգնած գերագույն դատավորի՝ միապետի դերը հանրային կարծիքի վրա ներգործում է մանավանդ վերջին տարիներին, երբ Արեւմուտքի ժողովրդավարական շատ երկրներում տարբերաբար վիճարկվում է քաղաքական իշխանությունը:

Ի՞նչ նպատակի է ծառայում սահմանադրական միապետը: Նա ոչ միայն հարթում է ճգնաժամերը, այլեւ լինելով պետության գերագույն ղեկավար, տեսականորեն պահպանում է մեծ իրավունքներ: Նա նշանակում է կառավարության ղեկավարին, գլխավորում բանակը, վարչակազմը, դարավոր պատերազմներից հետո հաշտություն կնքում եւ այլն: Միապետներից ոմանք, օրինակ Անգլիայի էլիզաբեթ Բ թագուհին, ստանում են հետախուզական ծառայությունների բոլոր, այդ թվում ամենագաղտնի հեռագրերը:

Չնայած այս ամենին, իրականում միապետների գործունեության շրջանակը շատ նեղ է: Խոսքը մասնավորապես եվրոպացի միապետների մասին է: Համարվելով «անձեռնմխելի», միապետը փաստորեն պատասխանատվությունից զերծ է, եւ նրա բոլոր քայլերն ու հայտարարությունները պետք է ստանան նախարարների հավանությունը: Թեեւ նա նշանակում է վարչապետին, բայց ինքը չի ընտրում նրան: Արտասահմանյան յուրաքանչյուր ուղեւորության ընթացքում, օրինակ, Իսպանիայի թագավորին ուղեկցում է որեւէ նախարար: Մնում է միապետի ազդեցության ուժը, որը դեռեւս զգալի է Բելգիայում:

Անցյալ դարում Անգլիայի Վիկտորիա թագուհու օրոք իրավաբան Ուոլթեր Բեյջհոթը ճշտորեն սահմանեց սահմանադրական միապետի պարտականությունները. «Թագավորն իրավունք ունի խորհուրդ տալու, խրախուսելու կամ զգուշացնելու»:

Ընդհանուր առմամբ սահմանադրական միապետությունը զերծ չէ հակասություններից: Դա մի զարմանալի վարչակարգ է, որն ընտրությունների կարիք չի զգում, բայց օրինական կարող է համարվել միայն ժողովրդի կամքով: Զարմանալի դեր է հատկացված միապետին, որը նոտարիուսի նման իր ստորագրությամբ պաշտոնապես հաստատում է ուրիշների ընդունած որոշումները: Միապետության ջատագովների իրական ակնկալիքն այն է, որ միապետը լինի ազգի մարմնավորված խորհրդանիշը, յուրօրինակ չեզոք ժամապահ, որը միանգամայն զերծ է քաղաքական կուսակցությունների ազդեցությունից:

Պետության խորհրդանիշը հանդիսացող միապետը երբեմն նաեւ պետության գոյատեւման գերագույն երաշխավորն է: Այսպես, Բելգիան, որի գոյությունը ներկայումս սպառնալիքի տակ է դրված անջատական ֆլամանների քայքայիչ գործունեության հետեւանքով, հարատեւում է, ինչպես այնտեղ են ասում, միայն «պարտքի զգացման եւ թագավորի շնորհիվ, որը բելգիացիներից վերջինն է»: Իսպանիայի միապետը շրջանային ինքնավարությունները պաշտպանելով ինչպես բասկերի երկրում, այնպես էլ Կատալոնիայում, ամրապնդում է երկրի միասնությունը, նշում է «Էքսպրես» հանդեսը: Սկանդինավյան սակավաբնակ ու փոքր պետություններում, որոնք ժողովրդավարական հին ավանդույթներ ունեն, զերծ են ճնշող աստիճանակարգից, միապետի դրական դերն արտահայտվում է նրա միջնորդության շնորհիվ: Օրինակ, Դանիայի Մարգրետ թագուհին ամսական երկու անգամ հրապարակային ընդունելություն է կազմակերպում իր հպատակների համար:

Մեծ Բրիտանիայից բացի, ժողովրդավարական բոլոր միապետությունները ներկայումս վայելում են հպատակների համակրանքը: Բայց վերջերս սկսել են վախենալ անգլիական համախտանիշից եւ սանձարձակ «դեղին» մամուլի գրոհներից: «Միապետության խորհրդավորությունը նրա գոյատեւման երաշխիքն է, ժամանակին Վիկտորիա թագուհուն խորհուրդ էր տալիս հիշյալ Ուոլթեր Բեյջհոթը: Մենք չպետք է թույլ տանք, որ լույսը թափանցի այս մոգական աշխարհը»: Ավաղ, մի կողմից հանրության պահանջած լայն հրապարակայնությունը եւ մյուս կողմից հոլիվուդյան հին մեթոդներով ամեն գնով գոյատեւելու միապետների գայթակղությունը կարող են ավելի մեծ վնաս պատճառել միապետություններին, քան անցյալի մեծ հեղափոխությունները:

Պատրաստեց
ՊԵՏՐՈՍ ԲԵՇԻՇՅԱՆԸ

Նոյյան տապանի որոնումները շարունակվում են

Ամերիկացի հնագետ Ջեփ Դոբինզը մտադիր է բարձրանալ Արարատ լեռան գագաթը եւ գտնել Նոյյան տապանը: Նա համոզված է, որ բիբլիական նավը, որով Նոյը փրկեց մարդկանց համաշխարհային ջրհեղեղից, գտնվում է հենց այնտեղ:

75-ամյա գիտնականը 5 տարի իր հետեւից Թուրքիայից դատարկաձեռն էր վերադառնում: Սակայն այս անգամ նա համոզված է, որ իր այցը հաջող կլինի: «Ես ճշգրիտ գիտեմ, թե որտեղ է տապանը», ասում է նա: Դոբինզի պնդմամբ, նավի գտնվելու վայրի մասին վկայում են հետազոտողների լուսանկարները: Լուսանկարների վրա, շարունակում է նա, երեւում է այդ հետքը, որը թողել է տապանը Ջրհեղեղի ժամանակ, ամերիկացու խոսքով, որը հավատում է վերամարմնավորմանը եւ որ երկրագնդի վրա կյանքը չունի ոչ սկիզբ եւ ոչ վերջ, 1840 թվականի երկրաշարժի ժամանակ հսկայական նավը կիսվեց երկու մասի: Նավը հնարավոր է դուրս բերել, ասում է Դոբինզը, եթե պեղումներ կատարվեն սառույցների մեջ:

Հնագետը գտնում է, որ «տապանն ունի զարմանալի ուժ եւ նրա հայտնաբերումը կդառնա մոլորակի երկրորդ ծննդի սկիզբը»: Նա մտադիր է «գտածը» հանձնել թուրքերին:

Դոբինզը առաջինը չէ, որ պնդում է, թե ջրհեղեղը տեղի է ունեցել Սեւ ծովյան ավազանում: Որոշ ժամանակ առաջ նրա հայրենակից-գործընկերներ Վիլյամ Ռյանը եւ Վալտեր Փիթմանը առաջ քաշեցին նման մի ենթադրություն: Նրանք ասում են, որ մոտ 9 հազար տարի առաջ կլիմայի ուժեղ փոփոխության հետեւանքով Սեւ ծովը, որն այն ժամանակ քաղցրահամ էր, «անսպասելիորեն սկսեց աղի դառնալ», իսկ նրա մակարդակը բարձրացավ 60 մետրով, որը հանգեցրեց տարերային աղետի: Գիտնականները օգնության համար դիմեցին թուրք գործընկերներին, որոնք ավելի վաղ ասում էին, թե Բոսֆորի նեղուցում, 80–100 մետր խորությունում գոյություն ունի ինչ-որ «ջրանցք», որն արագացնում է ջրի շարժումը:

«Քառասուն օր ու գիշեր ոչ մի րոպե չդադարող անձրեւ էր գալիս, ասվում է Հին կտակարանում: Անձրեւը դադարեց, սակայն ծովերից ջուր էր գալիս 150 օրվա ընթացքում: Վերջապես, Աստված քամի ուղարկեց, ջուրը պակասեց եւ տապանը կանգ առավ Արարատյան լեռներից մեկի վրա....»:

Ամերիկացի հնագետը համոզված է, կգտնի բիբլիական պատմվածքների հաստատումը եւ կլուծի մարդկության ամենամեծ գաղտնիքը: Տ. Է.

ՀԱՄԱՌՈՏ

Ռուսաստանը եւ ՆԱՏՕ-ն կճշտեն իրենց դիրքորոշումները Բոսնիայի հարցում

Ըստ ՆԱՏՕ-ի աղբյուրների, սեպտեմբերի 26-ին Նյու Յորքում կայանալիք ՆԱՏՕ-Ռուսաստան միացյալ խորհրդի արտգործնախարարների առաջին գագաթաժողովի հիմնական հարցերից մեկը կլինի Բոսնիայի հակամարտությունը: Ինչպես հայտնի է, Մոսկվան եւ Բրյուսելը տարակարծիք են Բոսնիայի սերբերի ճակատագրին առնչվող հարցերում: Մայիսին կազմավորված խորհուրդը ստեղծվել էր ՆԱՏՕ-ի ընդարձակման դեմ Ռուսաստանի ընդդիմությունը մեղմացնելու նպատակով եւ հնարավորություն է ընձեռել Ռուսաստանին իր ձայնը լսելի դարձնելու, սակայն առանց վետոյի իրավունքի:

Թուրքիայում տեղի կունենա «ջրային» խորհրդաժողով

Սեպտեմբերի 30-ին Թուրքիայում տեղի կունենա «Համաշխարհային ջուր» թեմայով խորհրդաժողով կազմակերպված «Ինթերնեյշընըլ Հերալդ Թրիբյուն» թերթի կողմից: Խորհրդաժողովում կնախագահի Թուրքիայի ղեկավար Սուլեյման Դեմիրելը: Նախատեսվում է, որ գործարարների եւ մասնագետների մասնակցությունը լրացուցիչ արտաքին ներդրումներ կապահովի Հարավ-արեւելյան Անատոլիայի ծրագրի համար (ՀԱԾ): Թուրքիայի մեծագույն ծրագիր ՀԱԾ-ը Արաբական լիգայի ճնշումների պատճառով չէր իրականացվում, սակայն ավելի ուշ Համաշխարհային բանկը ներդրումներ է կատարել:

Կասպյան նավթը ճապոնացիները կզտեն Վրաստանում

Ճապոնական «Իտոչու» ընկերության աղբյուրները հայտնել են, թե որոշել են Վրաստանի Սուպսա քաղաքի մերձակայքում կառուցել նավթի զտարան, որը հավանաբար կմշակի Ադրբեջանից արտահանվող նավթը: Ի դեպ, այս ընկերությունը մասնակցում է Կասպից ծովից նավթ արդյունահանելու մի քանի ծրագրերի:

Վանա լճի մոտ ուղղաթիռի վթարից զոհվել են 10 թուրք զինվորներ

Սեպտեմբերի 14-ին տասը թուրք զինվորներ մահացել են, երբ ռազմական ուղղաթիռը դիպել է էլեկտրահաղորդակցման գծերին եւ ջախջախվել Վանա լճի մերձակայքում: Ենթադրվում է, որ զինվորները մասնակցել են հակաքրդական ռազմական գործողության:

«ԵՐԵՎԱՆ» ՏԵՂԵԿԱՏՎԱԿԱՆ ԿԵՆՏՐՈՆ

Անտեսանելի «Սթել» կործանիչն էլ կարող է կործանվել

[illegible] ռազմաօդային ուժերի «Սթել» [illegible] կործանիչը օդային շոուի հանդես ցուցադրելու ժամանակ ընկավ բնակելի տներից Վաշինգտոնից ոչ հեռու գտնվող Մերիլենդ նահանգում:

43 մլն դոլար արժողությամբ օդանավը, որը 10 հազար հանդիսատեսի աչքի առաջ բարձրագույն պիլոտաժի հնարքներ էր կատարում, օդում քանդվեց եւ ընկավ գետին, ինչի հետեւանքով հրկիզվեց տներից մեկը եւ մի քանի մարդ [illegible] հաջողվեց կատապուլտով դուրս նետվել եւ բարեհաջող վայրէջք կատարել: Ռազմական ոստիկանությունը շրջափակել է աղետի վայրը եւ նույնիսկ տեղի բնակիչներին թույլ չի տալիս մոտենալ: «Սթել» կործանիչի արտադրման ժամանակ օգտագործված նորագույն տեխնոլոգիաները, որոնց շնորհիվ հակառակորդի ռադարների էկրանների վրա այդ օդանավը գործնականորեն չի երեւում, խիստ գաղտնիացված են:

Պենտագոնի օդաչուներից շատերը տեղափոխվում են ավիաընկերություններ

ԱՄՆ-ի ռազմական գերատեսչությունը լրջորեն մտահոգված է այն բանից, որ ամերիկացի զինվորա-

կան օդաչուներից շատերն իրենց ծառայողական առաջին իսկ պայմանագրի ժամկետի ավարտից հետո տեղափոխվում են մասնավոր ավիաընկերություններ: 1996 թ. ռազմաօդային ուժերից հեռացել էր 498 մարդ, մինչդեռ այս տարվա միայն ութ ամսում նրանց թիվը հասել է 626-ի: Օդուժի անձնակազմն ընթացիկ տարում համալրվել է ընդամենը մեկ երրորդով 1994 թ. 81 տոկոսի դիմաց: Մասնագետների կանխատեսումների համաձայն, մինչեւ 2004 թ. ամերիկյան ավիաընկերություններն աշխատանքի են ընդունելու տարեկան 2400 օդաչուների: Զինվորական օդաչուներին պահելու նպատակով Պենտագոնը վարչակազմից պահանջում է էապես բարձրացնել նրանց վարձատրությունը եւ բարելավել աշխատանքային կարիերայի հեռանկարները:

«ԷՔՍՊՐԵՍ»

ԱԶԳ

Մշակույթ

Մուսային նվիրաբերված կյանք

Օրերս ականավոր դիրիժոր Օհան Դուրյանը բոլորեց իր 75-ամյակը: «Ազգ» օրաթերթը իր շնորհավորանքը եւ ստեղծագործական երկարակեցության բարեմաղթանքներն է հղում հոբելյարին:

Ցավոք, մեր իրականության մեջ նոտակալի առջեւ կանգնող ամեն ոք անկախ իր մասնագիտական արժանիքներից մեծարվում է «մաեստրո» տիտղոսով: Այդ պատճառով էլ Օհան Դուրյանի մասին խոսելիս ակամա ցանկություն է առաջանում խուսափել այդ բառից, պահպանելով, սակայն, իմաստը, անվանել նրան մեզ հարազատ «Վարպետ»-ով:

Վարպետ, որն իր կեսդարից ավելի ստեղծագործական կյանքն անմնացորդ նվիրաբերել է Մուսային: վարպետ, ում կյանքը մեծ Արվեստի անցած անշահախնդիր ուղի է: Ուղի, որ մարդկանց պարգեւել է նրանց հոգիներն ազնվացնող անմահ ակունքին՝ երաժշտությանը հաղորդակցվելու բերկրանքը:

Այդ ուղին ոգու հաղթանակն է կյանքի առօրեականության ճիրանների հանդեպ, կեսդարյա թռիչք, որն իր հետեւից գեղեցիկի աշխարհով ճանապարհորդության է տարել հազարավոր մարդկանց աշխարհի բազում ծագերից:

Այդ ուղին ոգու արարում է, վարպետության սխրանք, որին ծափողջունել են աշխարհի լավագույն դահլիճները:

Ուղի, որ եւս մեկ փայլուն ինքնահաստատումն է բուն հայկական «երաժշտական ծագումնաբանության», որ լիովին շնորհիվ է մեծ արվեստի [illegible] [illegible] երաժշտության [illegible]

Կես դարից մի քիչ ավելի ասել է, թե Փարիզի «Կոլոն», «Լամուրյո», «Նասիոնալ» նվագախմբերը, «Վիեննա-օրկեստր», «Տոնկյունստլեր», նաեւ Մոսկվայի, Լենինգրադի, Ռիգայի, Տալլինի, Վիլնյուսի, Կիեւի, Վարշավայի, Սոֆիայի, Բուդապեշտի, Բուխարեստի, Պրահայի, Բեռլինի, Լայպցիգի ու եւս 37 այլ սիմֆոնիկ նվագախմբեր, որոնց թվում Բեռլինի «Կոմիշե օպերա», Բեռլինի պետական օպերայի, Դրեզդենի ֆիլհարմոնիայի, Լայպցիգի «Գեւանդհաուզ» համերգախմբերը...

Սրանք Վարպետի վիթխարի հաջողությունների բազմակի վկաներն են, որոնք ծափողջունել են նրան բեմից՝ երախտապարտ հանդիսատեսի հետ միասին:

Կես դարից մի քիչ ավելի ասել է, թե համաշխարհային մամուլի հարուստ մի արխիվ, այնպիսի որակավորումներով, ինչպիսիք են. «Հայ դիրիժոր Օհան Դուրյանը նոր Արթուր Նիկիշ է», «Ապշեցուցիչ են Դուրյանի խոսուն ձեռքերը», «Դուրյանը Բրուկների չգերազանցված մեկնաբան է», «Դուրյանի ելույթը «Գեւանդհաուզի» համերգաշրջանի գագաթնակետն է»:

Կես դար եւ մի քիչ ավելի ասել է, թե համերգների եւ օպերային ներկայացումների անընդգրկելի կատարողական՝ Մոցարտից մինչեւ Ռ. Շտրաուս, Բեթհովենից մինչեւ Բրուկներ, Բեռլիոզից Չայկովսկի, Վագներից մինչեւ Խաչատրյան...

Կես դարից մի քիչ ավելի ասել է, թե նրբագույն երաժշտական ճաշակ, որը հնարավորություն է ընձեռում ամբողջությամբ ընդգրկելու ստեղծագործությունը, նրա արխիտեկտոնիկ կառուցվածքը, նրբերանգային շերտերի հարստությունը, միաժամանակ սեւեռվելով կատարվող երկի գեղարվեստական գաղափարի ամբողջի մատուցման եւ հեղինակին հարազատ մնալու միտումի վրա: Այսինքն՝ երաժշտական եւ դիրիժորային տաղանդի ներդաշնակ մի ամփոփվածություն:

Վարպետին հասցեագրված բազմաթիվ ուղերձներից մեկում կարդում եմ. «Մենք՝ «Գեւանդհաուզ» նվագախումբը, շնորհավորում ենք Ձեզ, թանկագին պարոն Դուրյան, այսօրվա համերգի ցնցող հաջողության առթիվ: Վեհ ու ճշմարիտ է Ձեր արվեստը: Ձեր ղեկավարությամբ նվագելը մեծ երջանկություն է «Գեւանդհաուզ» նվագախմբի համար: Հավաստում ենք նաեւ մեր անկեղծ ուրախությունը Անտոն Բրուկների հինգ (N5-N9) սիմֆոնիաների առաջիկա համատեղ ձայնագրության կապակցությամբ: Մաղթում ենք Ձեզ ստեղծագործական հաջողություններ ու նոր հանդիպումներ «Գեւանդհաուզում»:

Ներշնչանքի պահ

Այս ստեղծագործական բացառիկ բեղմնավոր ու փառահեղ ուղին ու իր [illegible] մեծերին է տրվում:

Յուրահատուկ [illegible] իր գործն է [illegible]

Յոթանասունհինգամյա [illegible] ու ավյունով լի դիրիժորը ստեղծագործական [illegible] է տոգորված:

Իսկ ժամանակը... հյուսում է Օհան Դուրյանի անունը ականավոր հայերի՝ համաշխարհային երաժշտական կուլտուրայի վարպետների ոսկե համաստեղության մեջ:

ԹԱՄԱՐ ՀՈՎՀԱՆՆԻՍՅԱՆ

ՑՈՒՑԱՀԱՆԴԵՍ

Սամվել Խանտիկյանի լուսանկարչական արվեստը

Սամվել Խանտիկյանը լուսանկարներն անում է պահի ճիշտ ընտրությամբ: Դրա համար էլ նրա աշխատանքները իրականության սոսկ պատճենահանումներ չեն, դրանք արտացոլում են երեւույթներն ու կերպարներն ամբողջ խորությամբ եւ լուսանկարչությունը դառնում արվեստ: Քանիցս նա հասարակայնության լայն շրջանակներին ներկայացել է իր ինքնատիպ աշխատանքներով, որոնք ջերմ դրվատանքի են արժանացել:

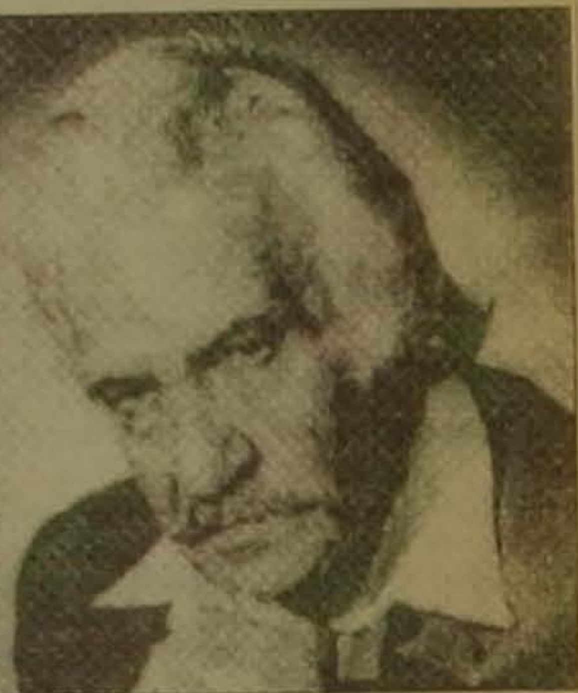

Ծնվել է Արեւմտյան Հայաստանի Խարբերդ քաղաքում: Մանկությունն ու պատանեկությունն անց է կացրել Բեյրութում, որտեղ աշակերտել է տեղի գլխավոր ճարտարապետ, նկարիչ Մարտիրոս Ալթունյանին: 1946 թվականին Սամվել Խանտիկյանը Լիբանանից ներգաղթել է Հայաստան:

Նրա առաջին լուսանկարչական բնորդներից մեկը եղել է անվանի երգիչ Արմենակ Շահմուրադյանը: Երազել է գեղանկարիչ կամ դերասան լինել, խաղացել է Լեւոն Շանթի թատերգություններում:

Երեւանում սկզբնավորել է գեղարվեստական լուսանկարչության դպրոցը:

Նկարել է գրականության, արվեստի ու գիտության նշանավոր դեմքերին՝ Ավետիք Իսահակյանին, Մարտիրոս Սարյանին, Վահրամ Փափազյանին, Հրաչյա Ներսիսյանին, Հարություն Կալենցին, Աշոտ Հովհաննիսյանին, Վիլյամ Սարոյանին, Դմիտրի Շոստակովիչին, Արամ Խաչատրյանին, Պարույր Սեւակին, Շառլ Ազնավուրին...

Նա մեծարվել է «լավագույն լուսանկարիչ», «տաղանդավոր», «լուսանկարչության վարպետ» «լուսանկարչության մեծ բանաստեղծ» տիտղոսներով:

Կրկին հաճելի առիթ է ներկայացել հաղորդակցվելու Սամվել Խանտիկյանի ինքնատիպ աշխատանքներին: Եղիշե Չարենցի անվան գրականության եւ արվեստի թանգարանում բացվեց լուսանկարչի անհատական ցուցահանդեսը:

Այդ առթիվ ծերունազարդ վարպետին շնորհակալական խոսք ասացին եւ նրա աշխատանքները ըստ արժանվույն գնահատեցին թանգարանի տնօրեն, բանասիրական գիտությունների դոկտոր Հենրիկ Բախչինյանը, արձակագիր Նորայր Ադալյանը, թատերագետ Բախտիար Հովակիմյանը:

Նրա ներկայացրած լուսանկարներում մշակույթի մեր երախտավորներն են, գիտության եւ այլ ասպարեզի մեծերը:

Ցուցահանդեսին ներկայացված աշխատանքների զգալի մասը ցուցադրությունն ավարտվելուց հետո նվիրվելու են Եղիշե Չարենցի անվան գրականության եւ արվեստի թանգարանին:

ՀՐԱՉՅԱ ՄԱՐՏԻՐՈՍՅԱՆ

«Սեւ պատը» կինոնկարը հետհամագումարյան առաջին ծիծեռնակն է...

Էդգար Բաղդասարյանի ֆիլմի պրեմիերան կինոյի տանը

Կինոյի տանը դիտմերա էր: Հարկ եղավ անգամ բացել նաեւ փոքր դահլիճի դռները ու... էկրանը:

Սովորական օր էր: Հիշարժան ու [illegible] գլխավոր դերակատարների բոլոր մասնակիցների համար:

Անես Հարությունյան. – Սա մի ֆիլմ է, որտեղ խոսքերը քիչ են: Այստեղ խոսում են լույսը եւ ստվերը: Պայքարի մեջ են լույսը, ստվերը, մութը: Ես երջանիկ եմ, որ նկարահանվեցի գլխավոր դերում եւ աշխատեցի Էդգար Բաղդասարյանի հետ:

Հովհաննես Դիվանյան. Ես հասկացա, որ հիմնականում աչքերով պիտի արտահայտեմ մարդու ողբերգությունը:

Տեսիլքը, որը իմ մանկության քաղաքն է, հուշի թելերով է գալիս: Ու թեեւ անցած, բայց կորսված չէ: Որովհետեւ մեր ոտնաձայնը սա է. աշխարհի տեղաշարժերի մեջ բեկված, կորսված, հավերժական սերը:

Էդգար Բաղդասարյան. Այս ֆիլմի առաջին դիտողները մոսկվացիներն են: Եվ այնպիսի կարծիքներ ու այնպիսի արձագանքներ եղան, ու կուզենայի ինքներդ կարդայիք մոսկովյան մամուլը: Կամ ավելի լավ է դիտեք ֆիլմը:

...Միշտ կողք-կողքի ու՞ միայնակ մարդիկ: Ի բնե ի ծնե միայնակ: Զգացումների խոսք է: Սեւ պատ է հերոսների միջեւ: Իսկ պատից այն կողմ, այնուամենայնիվ, լույս: Եվ սերը: Հետո լռություն եղավ ու միանգամից պայթեցին ծափերը: Կինոնկարի եւ հանդիսատեսի հանդիպումը կայացավ: Սպասենք հայ կինոգետների արձագանքներին ու գնահատանքով արձանագրենք մոսկովյանը:

«Սեւ պատը» մարդկային հոգիների մի դրամա է ներկայացնում, որտեղ ազգային հենքի վրա հյուսվում են համամարդկային խնդիրներ («Մոսկովսկի կոմսոմոլեց»):

Մոսկվայի միջազգային 20-րդ փառատոնում «Սեւ պատը» ցուցադրվեց «Եռանկյունի» կինոնկարի հետ միասին: Այն նույն փառատոնի «Առաջընթաց» ծրագրի առաջին լիամետրաժ գեղարվեստական հայկական ֆիլմն էր: «Գերիրապաշտական ոճի կինոնկարը երկու սիրահարների պատմություն է մեր հոգեզուրկ օրերի մեջ» բնորոշել է ՌԻԱ «Նովոստի» ծրագրի մեկնաբանը:

Ա. Մ.

Հանդիպման վայրը Երեւանն է

Շուտով ունկնդրելու ենք Արթուր Փափազյանին

Հոկտեմբերի սկզբներին Երեւանում տեղի կունենան Եվրոպայում եւ Ամերիկայում լայնորեն հայտնի Արթուր Փափազյանի համերգները: Դրանք անսահման հուզիչ հանդիպումներ կլինեն թե նրա եւ թե մեզ համար: Չէ որ հենց այստեղ՝ հայրենիքում է նա կատարել առաջին քայլերը արվեստի բնագավառում, հասել առաջին հաջողություններին, գտել իր տաղանդի առաջին երկրպագուներին:

Հիշում եմ, նրա մեջ ամեն ինչ անսովոր էր: Թե գեղեցիկ արտաքինը, թե արտաբացությունը, անկաշկանդությունը, եւ թե վառ արտիստականությունը: Դեռ այն ժամանակ՝ պատանեկան հասակում նա արվեստում գտավ իր գիծը, սեփական դեմքը: Չնմանվելով որեւէ մեկին, այն ժամանակ հատկապես երիտասարդ դաշնակահարների շրջանում տարածված տեխնոկրատիզմին ասես հակառակվելով, Արթուր Փափազյանը համարձակորեն հաստատեց դաշնամուրային արվեստի ռոմանտիկ դպրոցի, կարելի է ասել, տեքստի եւ գործիքի հետ ռոմանտիկ հարաբերությունների գերակայությունը:

Ստեղներին հպվելու թեթեւությունը, հնչյունին, հեղինակային տեքստի մանրամասնություններին սիրահարված լինելը նրա նվագը դարձնում էին ոչ միայն ռոմանտիկ ու հուզիչ, այլեւ չափազանց իրական, բնագրին հարազատ:

Արդեն ավելի ուշ, վարպետ դառնալով, նա իր համար գլխավոր այդ նպատակի մասին ասում էր. «Լինել բնագրին անսահմանորեն մոտիկ, ջանալ ներթափանցել ճակատագրով իրեն վստահված հնչյունների խորհրդի մեջ»:

Կարելի է ասել, Արթուր Փափազյանը ինքն է կռել իր ճակատագիրը՝ ֆանատիկորեն նվիրված լինելով երաժշտությանը եւ միջազգային ճանաչված դաշնակահար դառնալու իր նպատակին, նա միշտ հայտնվում էր այնտեղ, որտեղ պետք է լիներ:

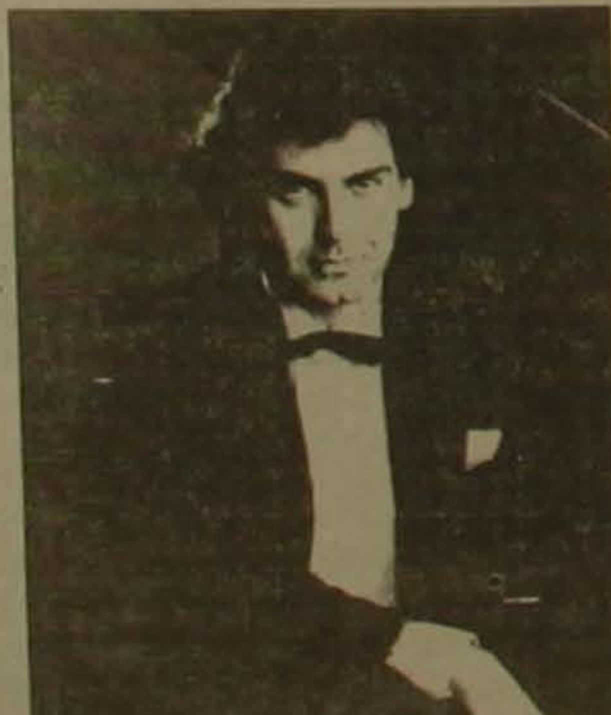

Երեւանի կոնսերվատորիայում նա մի քանի տարի սովորեց Գեորգի Սարաջեւի դասարանում, որն իր խստապահանջությամբ եւ որոշակի ակադեմիզմով չափավորեց երիտասարդ դաշնակահարի ռոմանտիկ պոռթկումները եւ օգնեց, որ նա մուտք գործի ոչ միայն զգացմունքային, այլեւ խոհական արվեստի ոլորտ:

1972 թ. նա Անդրկովկասի երիտասարդ դաշնակահարների մրցույթում նվաճում է առաջին մրցանակը: Այնուհետեւ 1979 թ. աչքի է ընկնում Լիսաբոնի մրցույթում, իսկ 1980 թ. Վարշավայում Շոպենի անվան միջազգային մրցույթում ստանում է բրոնզե մեդալ: Այդ տարիներին Արթուր Փափազյանը սովորում է Մոսկվայի կոնսերվատորիայում, հին ուղղության հայտնի մանկավարժ, պրոֆեսոր Յակով Միլշտեյնի դասարանում: Եվ գուցե հենց այստեղ է նա հասու դառնում դաշնամուրային արվեստի այն մասշտաբայնությանը, որն ապշեցնելու էր Քարնեգի Հոլ համերգասրահի բարձրաճաշակ ունկնդիրներին:

Դա տեղի ունեցավ 1985 թ. մարտին: Մամուլը հիացմունք արտահայտելու համար բառեր էր փնտրում եւ չէր գտնում, ապա վերլուծում էին. անթերի տեխնիկա, որը լիովին ենթակա է արտիստական ներշնչանքի ուժին, տեքստի հետ մոգական հաղորդակցում, նվագի իմպրովիզացիոն ոճ, որը հենց տեղում, աչքի առաջ կերտվող երաժշտության տպավորություն է գործում...

Իր համար պատասխանատու այդ օրը նա նվագեց Մոցարտի Լա մաժոր սոնատը, Բեթհովենի 32-րդ Դո մինոր սոնատը, Լիստի Սի բեմոլ մինոր սոնատը եւ ...հայ տաղանդավոր կոմպոզիտոր Արթուր Դեւալյանի ստեղծագործություններից մեկը՝ «Ձոն Կոմիտասին» սոնատը: Դա խորապես մտածված քայլ էր: Նա ընդգծեց իր ծագումը, հպարտակալ նշեց հավատարմությունը իր հայրենիքի գեղարվեստական արժեքներին: Եվ թերթերը միշտ նշում էին, որ նա «հայ դաշնակահար» է, ավելացնելով, որ «սովորել է Մոսկվայի կոնսերվատորիայում»: Դա նրա դեմքն էր, դրանով էր նա հետաքրքիր: Եվ հայրենի հողից ու Մոսկվայից բերված այդ ավանդույթները նա հետագայում էլ շարունակում էր զարգացնել:

Անցավ աշխատանքով, նոր հաղթանակներով, նոր նվաճումներով լի տասը տարի, եւ Արթուր Փափազյանը Քարնեգի Հոլի իր նորամուտը նույն դահլիճում հանդիսավորապես նշեց 1995 թ. մայիսյան համերգում: Այս անգամ հանրությունը ողջունում էր արդեն աշխարհահռչակ դաշնակահարի: Համերգին ներկա էր Նյու Ջերսիի (այդ նահանգում է բնակվում Արթուր Փափազյանը) նահանգապետ Քրիստինա Թոդ Վիտմանը:

Այդ երեկո հնչեց մի հոյակապ ծրագիր: Դաշնակահարը կատարեց Շոպենի 24 պրելյուդները եւ 24 էտյուդները: Քննադատները այդ համերգն անվանեցին պատմական: Դա հաղթարշավ էր: Համերգից հետո Արթուրն ասաց. «Ես աշխատել եմ իմ ամբողջ կյանքում հասնել այդ մակարդակին: Շոպենի բոլոր պրելյուդներն ու էտյուդները միանգամից նվագելը հսկայական ֆիզիկական եւ մտավոր աշխատանք է»: Այսօր Արթուր Փափազյանը իր փառքի գագաթնակետին է: Այս անգամ նրա հյուրախաղային շրջագայության ծրագրում գրված է իր համար հուզիչ մի էջ. Հայաստան, Երեւան... Դե ինչ, մինչ հանդիպում:

ՄԱՐԳԱՐԻՏ ՌՈՒԽԿՅԱՆ

ԱԶԳ մարզական

ՀԱՐՑԱԶՐՈՒՅՑ

Նոր ծրագիր Հայաստանի ուսումնական համակարգում

Որոշ դպրոցներում հնարավոր է ֆիզիկական կուլտուրայի դասերին այկիդո դասավանդվի

Այկիդոն (թարգմանաբար ներքին էներգիայի ներդաշնակ ուղի) ոչ այնքան վաղուց է հիմնովին գրանցվել Հայաստանում, բայց արդեն հասցրել է երկրպագուներ նվաճել: Վերջերս ստեղծվել եւ գործում է «Այկի» ակումբը, որի ղեկավարությունը այկիդո մարտարվեստի տարածման նոր ծրագիր է մշակել: Ի դեպ, այն բավականին յուրօրինակ է եւ, փաստորեն, նորույթ է մեզանում: Ծրագրի հեղինակն է ակումբի փոխնախագահ եւ հրահանգիչ Արմեն Թորոսյանը, որին էլ խնդրեցինք ներկայացնել իր մտահղացումը:

– Արմեն, ի՞նչ ծրագիր եք փորձում կյանքի կոչել:

– Այն բավականին հետաքրքիր է: Դրա էությունը հետեւյալն է՝ մի շարք դպրոցներում ֆիզիկական դաստիարակության դասերին տալ իմաստավորված, մասնագիտացված բնույթ: Կարծում եմ, նախաձեռնությունը վատ չէ. փորձել աշակերտներին ներկայացնելու այկիդոյի հիմունքները, որոնք հետեւյալն են. սիրիր շրջապատդ, հարգիր մեծերին, նմանվիր ուսուցչիդ, փորձիր լսել եւ ընկալել մեծահասակների խոսքը, քանզի նրանք ավելի շատ կենսափորձ ունեն: Բացի այդ, ինչպես եւ յուրաքանչյուր մարզաձեւ, այկիդոն եւս նպատակ ունի կազմակերպված, բազմակողմանիորեն զարգացած անձնավորության ձեւավորմանը, որում ուշադրությունը լայնացնում մտահորիզոնը: Մի խոսքով, բացի նրանից, որ պատանին ներդաշնակ ֆիզիկական աճ կունենա, կկարողանա պաշտպանել իրեն եւ մերձավորին, կբարձրանա նաեւ նրա առողջականությունը: Ի դեպ, նախատեսվում է, որ աշակերտներին զուգահեռ դասավանդողներին կարող են մասնակցել նաեւ ուսուցիչները, մանկավարժները, ծնողները: Դա իր հերթին կնպաստի փոխադարձ համաձայնության [illegible] ստեղծմանը:

Այս ծրագրին արդեն ներկայացրել ենք մի շարք տնօրենների, որոնք նախնական համաձայնություն են տվել: Մնում է, որ իրենց հավանությունը տան նաեւ կրթության նախարարության համապատասխան պաշտոնյաները: Ասեմ, որ նման փորձ կրթության հանրակրթական համակարգում չկա, սա նորույթ է: Թեեւ ԱՄՆ-ում, Ճապոնիայում եւ զարգացած այլ երկրներում վաղուց ընդունված է ֆիզկուլտուրայի դասերին մասնագիտացված բնույթ տալը: Դրա ամենավառ արդյունքն այդ երկրների մարզիկների նվաճումներն են:

– Ծրագրի նպատակահարմարությունը կասկած չի հարուցում: Բայց կա՞ն համապատասխան որակի եւ անհրաժեշտ քանակի մասնագետներ:

– Հրահանգիչները քիչ են եւ այդ պատճառով էլ ծրագիրը նախատեսված է իրականացնել սահմանափակ քանակությամբ դպրոցներում:

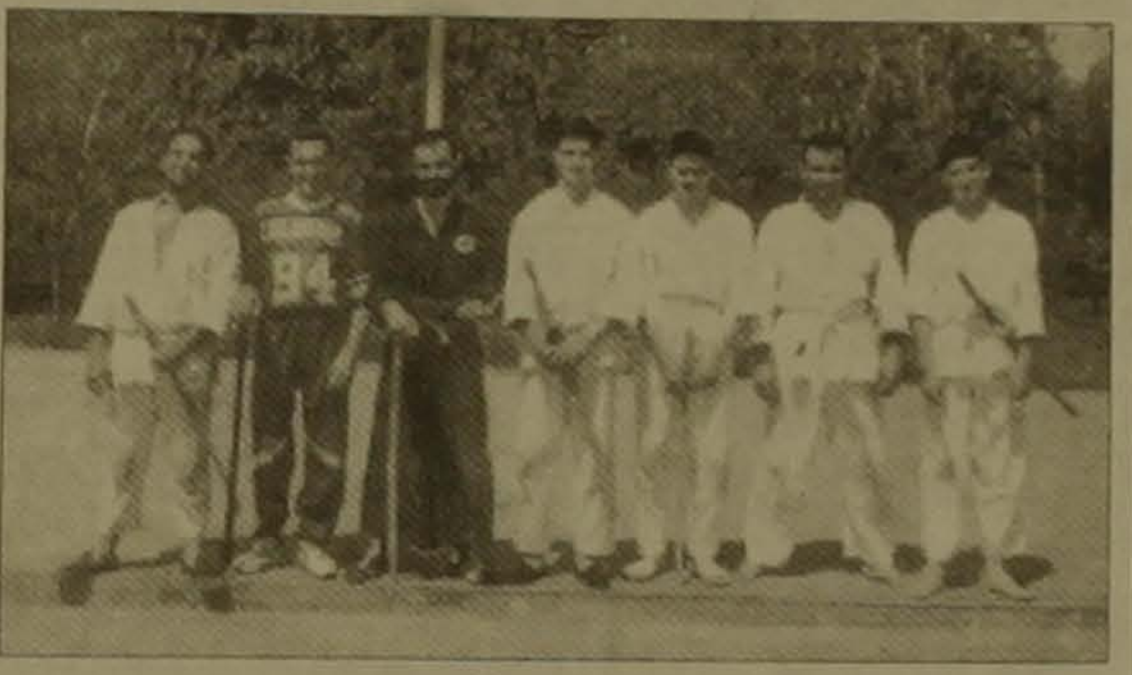

«Այկի» ակումբի անդամները Ծիծեռնակաբերդում: Սեւ համազգեստով Արմեն Թորոսյանն է

Վերջերս Մոսկվայում ճապոնացի մասնագետներին միջազգային քննություն հանձնեց եւ սեւ գոտի այկիդո այկիկայ 2-րդ դան ստացավ ակումբի ավագ մարզիչ Բենիամին Վարդանյանը:

– Երբ թույլտվություն ստանաք, ինչպե՞ս եք մտադիր իրականացնել ծրագիրը եւ անգործ չե՞ն մնալու դպրոցների ֆիզկուլտուրայի ուսուցիչները:

– Միանգամից երկրորդ հարցին. ոչ, [illegible] չի լինի: Ընդհակառակը, նրանց օգնության կարիք կլինի կապված ընդհանուր ֆիզդաստիարակության բարձրացման հետ: Մեր նպատակն է օգնել եւ նոր ոճով տալ դասերին:

Ինչ մնում է ծրագրի իրականացմանը, այդ նախատեսում ենք սկզբում ցուցադրական ելույթներով ներկայացնել մարզաձեւը, հետագայում նաեւ գրականություն բաժանել: Ի դեպ, դասերը կուղեկցվեն մասնագիտական տեսաֆիլմերով: Ասեմ, որ այկիդոն ներկայացված է «Նինջայի» ֆիլմերում, ուր գլխավոր դերը կատարում է Սթիվն Սիգալը:

– Պարապմունքները վճարովի՞ են լինելու: Ի՞նչ են անելու այն երեխաները, որոնց ծնողները չեն կարողանա անհրաժեշտ մարզազգեստ գնել:

– Գումարի հարցը դեռ որոշված չէ, բայց հավանաբար, այն մատչելի կլինի բոլորին (ամիսը մոտ 100-150 դրամ): Իսկ հատուկ մարզազգեստի կարիք չի լինի: Աշակերտը կներկայանա սովորական մարզազգեստով, որով մասնակցում է ֆիզկուլտուրայի դասերին: Արդեն հետագայում առավել ընդունակներն ակումբի կողմից կիմանո նվեր կստանան եւ նույնիսկ կհրավիրվեն ակումբ ավելի խորը ուսումնասիրելու մարտարվեստի գաղտնիքները: Նշեմ նաեւ, որ գերազանցիկները կկարողանան ուսումը շարունակել Արեւելյան մարտարվեստների ակադեմիայում:

– Ի՞նչ հիմունքներով է գործում նորաստեղծ «Այկի» ակումբը:

– Պարապմունքներին կարող է մասնակցել յուրաքանչյուր ցանկացող: Քանի որ մարտաձեւն ինչ-որ տեղ նաեւ առողջարարական բնույթ ունի, առողջական վիճակը քիչ նշանակություն ունի: Այցելուն նախապես ծանոթանում է ակումբին անդամակցելու պայմաններին: Հիմնականում պատրաստում ենք հրահանգիչներ այկիդո մարտարվեստը տարածելու նպատակով: Առայժմ մարզվում ենք «Աշխատանքային հերթափոխ» մարզընկերության եւ ճարտարագիտական համալսարանի մարզադահլիճներում, բայց մոտ ժամանակներս մտադիր ենք լուծել նաեւ հիմնական տարածք ունենալու հարցը: Ծրագրեր շատ կան: Ի դեպ, ակումբը հնարավորություն ունի առողջարարական-մարզական աշխատանքներ ծավալել կազմակերպություններում՝ օգտագործելով այկիդո մարտարվեստի տարրեր: Ցանկացողները կարող են զանգահարել 39-35-06, 65-46-87, 52-57-54 հեռախոսահամարներով:

Հարցազրույցը վարեց
ՀՐԱՅՐ ՆԱԶԱՐՅԱՆԸ

ԹԵՆԻՍ

Քարիմովը գավաթը հանձնեց Հենմանին

Տաշքենդում ավարտվեց թենիսի «Նախագահի գավաթի» խաղարկությունը: ATP շարքի մրցաշար առաջին անգամ անցկացվեց Ուզբեկստանում: Հաղթող դարձավ անգլիացի Թիմ Հենմանը, որը եզրափակիչում երկու սեթերում հաղթեց օլիմպիական չեմպիոն Մարկ Ռոսսեին 7-6, 6-4: Շվեյցարացին կիսաեզրափակիչում պայքարից դուրս էր բերել մրցաշարի թիվ 1 թենիսիստ Եվգենի Կաֆելնիկովին, որոնց միջեւ հանդիպումների ընդհանուր հաշիվը դարձավ 7-1 հօգուտ Ռոսսեի: Չեմպիոնը պատվավոր մրցանակն ընդունեց երկրի նախագահ Իսլամ Քարիմովից: Հետաքրքիր է, այս թենիսիստները աշնանը կրկին ժամանեն ԱՊՀ՝ մասնակցելու Մոսկվայում կայանալիք «Կրեմլի գավաթ» մրցաշարին: Հիշեցնենք, որ Ռոսսեն արդեն երկու անգամ շահել է մոսկովյան հեղինակավոր մրցաշարը: Ի դեպ, նրա [illegible] են ոչ միայն «Օլիմպիյսկի» մարզապալատի կորտերը, այլեւ քաղաքի գիշերային ակումբները: Իսկ ահա Հենմանն առաջին անգամ կայցելի Ռուսաստանի մայրաքաղաք:

Անգլիայի Բոռնմուտ քաղաքում վերջնագիծը հատեց մեկ այլ մրցաշար: Հաղթանակը տոնեց իսպանացի Ֆելիքս Մանտիլյան: Աշխարհի թիվ 14 ռակետը վճռական մրցամարտում 6-2, 6-2 արդյունքով պարտության մատնեց համաներկրացի Կառլոս Մոյային:

Միաժամանակ Իսպանիայում «Մարբելա օփեն» մրցաշարի եզրափակիչում գլխավոր մրցանակը վիճարկեցին խաղահրապարակի տերեր Ալբերտո Կոստան եւ Ալբերտո Բերասատեգին: Հաղթող դարձավ Կոստան, որը 6-1, 6-2 հաշվով առավելության հասավ մրցակցի նկատմամբ:

ԲՌՆՑՔԱՄԱՐՏ

Առայժմ երեքը կմասնակցեն եզրափակիչ փուլին

Եվս երկու հայ բռնցքամարտիկներ իրավունք նվաճեցին մասնակցելու 1998 թ. Մինսկում կայանալիք Եվրոպայի առաջնության եզրափակիչ փուլին: Սպորտվարչության լրատվական ծառայությունից տեղեկացրեցին, որ Ֆինլանդիայի Տամպերե քաղաքում ավարտված ընտրական երկրորդ մրցաշարում ուղեգրերի արժանացան ՖԻՄԱ-ի եւ «Աշխատանքային հերթափոխ» մարզընկերության սաներ 19-ամյա Արամ Ռամազյանը (51 կգ) եւ 22-ամյա Արթուր Գեւորգյանը (57 կգ): Արամը գրավեց երկրորդ տեղը: Նա տարավ 3 հաղթանակ եւ մտնելով եզրափակիչ՝ զիջեց Վրաստանի պատվիրակին ու գրավեց 2-րդ տեղը: Արթուրը երկու անգամ իր օգտին ավարտեց մրցամարտերը, սակայն կիսաեզրափակիչում պարտվեց ռուսաստանցի մրցակցին եւ զբաղեցրեց 3-րդ հորիզոնականը: Նշենք, որ ուղեգրերը բաժին էին հասնում 1-3-րդ տեղերը գրաված բռնցքամարտիկներին: Ցավոք, դրանց թվին չմտավ մեր երրորդ պատվիրակը՝ Գագիկ Աննայանը (71 կգ), որը երկրորդ շրջանում անհաջողության մատնվեց, պարտվելով ֆինն մարզիկին:

Այսպիսով, Բելառուսի մայրաքաղաքի ռինգ առայժմ կարող են դուրս գալ երեք հայաստանցիներ (մայիսին նման իրավունք էր նվաճել Սերգեյ Յակոբյանը՝ 67 կգ): Կհամալրվի՞ նրանց թիվը, պարզ կդառնա այս օրերին Սեւաստոպոլում անցկացվող նմանատիպ մրցաշարի ավարտից հետո:

Վեց արծաթե մեդալակիրներ

Իրանի Քոմ քաղաքում անցկացվեց ազատ ոճի ըմբշամարտի միջազգային պատանեկան մրցաշար, որը նախատեսված էր մարզաձեւի միջազգային ֆեդերացիայի օրացուցային ծրագրով, հայտնեցին սպորտվարչության լրատվական ծառայությունից: Ստուգատեսին մասնակցեցին 10 երկրների 17-20 տարեկան մոտ 100 ըմբիշներ:

Մեր հանրապետությունը ներկայացրեցին 13 մարզիկներ: Ցավոք, նրանցից ոչ մեկին չհաջողվեց հաղթող դառնալ: Փոխարենը միանգամից 6-ը արժանացան երկրորդ մրցանակի, իսկ մեկը՝ երրորդ: Փոխչեմպիոններ դարձան Արման Շառոյանը (49 կգ, ՖԻՄԱ), Վարդան Մարգարյանը (52 կգ, ՕՀՀՈւ), Վրեժ Գրիգորյանը (56 կգ, Վանաձոր), Արման Կարապետյանը (60 կգ, ՖԻՄԱ), Արշակ Հայրապետյանը (65 կգ, ՖԻՄԱ) եւ Սմբատ Գասպարյանը (70 կգ, ՖԻՄԱ): Երրորդ պարգեւով տուն վերադարձավ Միհրան Մխիթարյանը (115 կգ, ՖԻՄԱ):

Թիմային պայքարում Հայաստանի պատանեկան հավաքականը գրավեց 2-րդ տեղը: Սա նախապատրաստական առաջին փուլն էր եկող տարվա ամռանը կայանալիք աշխարհի եւ Եվրոպայի պատանեկան առաջնություններին:

ՖՐԱՆՍԻԱ-98

Կանադացիները զրկվեցին ուղեգրից

Շարունակվում է ֆուտբոլի աշխարհի առաջնության ընտրական մրցաշարը: ԿՈՆԿԱԿԱՖ-ի գոտում Սալվադորի հավաքականը 4-1 հաշվով հաղթեց Կանադայի թիմին: Ճամայկայի ֆուտբոլիստները 1-0 հաշվով պարտության մատնեցին Կոստա Ռիկայի մարզիկներին:

Մրցաշարի առաջատարը Մեքսիկայի ընտրանին է, որն էլ մրցումների հաղթողի հիմնական հավակնորդն է: Կանադացիները կրած պարտությունից հետո գործնականում կորցրեցին Ֆրանսիայի ուղեգիր նվաճելու հնարավորությունը: Մյուս 4 հավաքականների՝ Ճամայկայի, ԱՄՆ-ի, Սալվադորի եւ Կոստա Ռիկայի ուժերը մոտավորապես հավասար են: Այս թիմերը պայքարում են փոփոխակի հաջողությամբ:

ԼՈՒՐԵՐ

Մարադոնայի երկու գոլը

Արդեն հայտնել ենք, որ Դիեգո Մարադոնան դատարանի որոշմամբ թույլտվություն է ստացել մասնակցելու Արգենտինայի առաջնության խաղերին: Կիրակի օրը նա խաղադաշտ դուրս եկավ «Բոկա Յունիորսի» կազմում եւ երկու գոլ խփեց «Նեւիլզ օլդ բոյզ» ակումբի դարպասը, ապահովելով իր թիմի հաղթանակը 2-1 հաշվով:

Կանաչները դեմ չեն

Ավստրալիայում հետաքրքիր մրցումներ անցկացվեցին: Մասնակիցները կրակում էին ինքնաթիռների մոդելներին: Դա արժանացավ բնապահպանական կազմակերպությունների հավանությանը: Կանաչները գտնում են, որ մարզաձեւը կխթանի թռչնորսներին եւ համապատասխանաբար կնվազի սպանված թռչունների քանակը: Դեմ արտահայտվեցին միայն ավիամոդելիստները, քանզի փոքր ինքնաթիռներ կառուցողների աշխատանքը եւս հարգանք է պահանջում:

Ջորդանը նախընտրում է NIKE-ը

Մայքլ Ջորդանը ոչ միայն մոլորակի ամենաճանաչված բասկետբոլիստն է, այլեւ աշխարհի ամենահարուստ մարզիկներից մեկը: Նրա հաշվին գումար է փոխանցվում ոչ միայն հիմնական զբաղմունքի՝ բասկետբոլ խաղալու համար: Կարողության մեծ մասը նա ստեղծում է գովազդի շնորհիվ: Սեպտեմբերի 11-ին Ջորդանը մասնակցեց մարզական հագուստ արտադրող NIKE ընկերության նմուշների ցուցադրմանը: Մարզիկը հատկապես հաճույքով էր ցուցադրում իր սիրած մարզակոշիկները:

Առաջատարը շվեյցարացի հեծանվորդն է

Իսպանացի Մելչոր Մաուրին շահեց «Վուելտա» հեծանվավազքի 9-րդ փուլը (անջատ մեկնարկ), որն անցկացվում է Իսպանիայի ճանապարհներով: Հաջորդ փուլի երկարությունը 224,5 կմ էր: Վերջնամասում երկու հեծանվորդներ առաջ անցան հիմնական խմբից եւ վիճարկեցին հաղթանակը: Առաջինը վերջնագիծը հատեց իտալացի Մարիանո Պիկոլին: Իսպանացի Խուան Վիկարիոն մրցավազքն ավարտեց 25 վայրկյան անց: Ընդհանուր հաշվարկում առաջատարությունը պահպանում է շվեյցարացի Ալեքս Ցուլեն, որը նախորդ փուլում շրջանցել էր իր հայրենակից Լորան Դյուֆոյին:

ԱՍՈՒԼԻՍ ԹԵՀՐԱՆՈՒՄ

Իրանն զգուշանում է Թուրքիայի...

Սկիզբը էջ 1

եթե Մ. Նահանգներն իրոք ցանկանում է խաղաղություն եւ անվտանգություն այս տարածաշրջանում, ապա ավելի լավ կլիներ, որ Վաշինգտոնն այդ երկրների համար ստեղծեր դրամը տնտեսության մեջ ներդնելու, այլ ոչ թե անընդհատ զենք գնելու պայմաններ», հայտարարեց Քամալ Խարազին։ Սակայն ասաց նաեւ. «Մենք պատրաստ ենք երկխոսության, եթե չկա այլ երկրների կողմից Իրանի ներքին գործերին միջամտություն»։ Ինչ վերաբերում է Եվրամիության երկրների հետ հարաբերությունների բարելավմանը, ապա Իրանի արտգործնախարարը հայտարարեց, թե այդ երկրներն իրենք պետք է որոշում կայացնեն իրենց դեսպաններին Թեհրան ետ ուղարկելու մասին։ «Իրանը վիրավորված է կատարվածից, եւ Իրանի ու Եվրամիության կապերը վերականգնելու համար անհրաժեշտ միջոցներ պետք է որոնի Եվրամիությունը», ասաց նա, սակայն պնդեց, որ Գերմանիայի դեսպանը պետք է լինի դեսպաններից վերջինը, որը կվերադառնա Թեհրան։ Իրանի պետական ռադիոն այսօր կրկնեց այդ պնդումը։ Իսկ Բրյուսելում երեկ երեկոյան ավարտվեց Եվրամիության երկրների արտգործնախարարների խորհրդակցությունը, որտեղ մասնավորապես որոշվեց երկխոսությունը վերականգնելու նպատակով դեսպաններին վերադարձնել Թեհրան, հենց որ հնարավոր դառնա։ Հաջորդ շաբաթ ՄԱԿ-ի գլխավոր ասամբլեայում այս հարցը կքննարկվի, որից հետո դեսպանները հավանաբար շուտով կվերադառնան Իրան։

ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ

Հունաստան-Վրաստան համագործակցության եւ բարեկամության պայմանագիր

ԱԹԵՆՔ, 16 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ։ Հունաստանի եւ Վրաստանի միջեւ բարեկամության եւ համագործակցության պայմանագիր են ստորագրել Հունաստանի վարչապետ Կոնստանտինոս Սիմիտիսը եւ Վրաստանի պետության ղեկավար Էդուարդ Շեւարդնաձեն, որն այստեղ է ժամանել եռօրյա պաշտոնական այցով։ Վրաստանի նախագահի խոսքերով, պայմանագիրը նոր դարաշրջանի սկիզբ է նշանակում երկու երկրների եւ ժողովուրդների հարաբերություններում։ ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ-ի հաղորդման համաձայն, վարչապետը Շեւարդնաձեին իրազեկ է դարձրել բալկանյան թեմատիկային, հույն-թուրքական հարաբերություններին եւ Կիպրոսի հիմնախնդրին։ Կողմերը համաձայնության են եկել, որ հարեւան երկրների հարաբերությունները պետք է կարգավորվեն միջազգային իրավունքով, միջազգային համաձայնագրերով, իսկ հիմնախնդիրների լուծումը պետք է հիմնվի ՄԱԿ-ի բանաձեւերի վրա։

Դեմիրելը ժամանեց Կահիրե

16 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ, RFI։ Կարճատեւ այցով այսօր Կահիրե ժամանեց Թուրքիայի նախագահ Սուլեյման Դեմիրելը։ Եգիպտոսի նախագահ Հոսնի Մուբարաքի հետ բանակցությունների գլխավոր թեմաները կլինեն Թուրքիայի եւ Իսրայելի ռազմական համագործակցության հարցերը, ինչպես նաեւ Միջերկրական ծովում նոյեմբերի կեսերին նախատեսված ԱՄՆ-ի, Թուրքիայի եւ Իսրայելի ռազմածովային ուժերի զորավարժությունները։ Արաբական մի շարք երկրներ, մասնավորապես Եգիպտոսը, Սիրիան եւ Իրաքը մտահոգություն են հայտնել, թե այդ զորախաղերը ուղղված կլինեն արաբական աշխարհի դեմ։

Քանի դեռ չի որոշվել Կասպից ծովի կարգավիճակը, Իրանն անհնար է համարում նավթահանքերի մշակումը

ԹԵՀՐԱՆ, 16 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ։ ՄԱԿ-ում Իրանի Իսլամական Հանրապետության ներկայացուցիչ Թախտառավանչին ՄԱԿ-ի գլխավոր քարտուղարին գրությամբ ծանուցել է Կասպից ծովի իրավաբանական կարգավիճակի մասին Ղազախստանի եւ Թուրքմենստանի նախագահների համատեղ հայտարարությունից հետո Կասպից ծովի կարգավիճակի հարցի շուրջ Իրանի դիրքորոշման մասին։ Ինչպես հաղորդել է «Իրանի Իսլամական Հանրապետության ձայն» ռադիոկայանը, գրության մեջ ասված է, որ ԽՍՀՄ-ի փլուզումից հետո Կասպից ծովի կարգավիճակի որոշումը հնարավոր է միայն հինգ ափամերձ պետությունների համագործակցության միջոցով։ Քանի դեռ որոշված չէ Կասպից ծովի կարգավիճակը, Իրանի Իսլամական Հանրապետությունն անհնար է համարում նավթի հանքավայրերի մշակումը։ Ավելին, այս երկրները որեւէ պայմանագիր կնքելիս կամ այդ նպատակով [illegible] պետությունները մտադիր կհամարվեն Կասպից ծովի կարգավիճակի խախտման մեջ։ Նույն գրության մեջ հաղորդվում է, որ հիմք է ընդունվում Կասպից ծովի իրավաբանական կարգավիճակը, որ ձեւով է բերվել ԽՍՀՄ-ի եւ Իրանի միջեւ կնքված պայմանագրին համապատասխան, ինչպես նաեւ առեւտրի եւ նավագնացության մասին ԽՍՀՄ-ի եւ Իրանի միջեւ շուրջ 75 տարի առաջ ստորագրված պայմանագիր։

Ղազախստանի եւ Թուրքմենստանի նախագահները 1997 թվականի փետրվարի 27-ին հանդես են եկել համատեղ հայտարարությամբ, որ իրենք համաձայն են Կասպից ծովի միջին-տարածքային բաժանմանը ծովի կենտրոնով անցնող գծով։ Այս բաժանումը [illegible] կարող է ազդել Կասպից ծովի կարգավիճակի որոշման այսօրվա իրադրության վրա։

Ռուսաստանը Անկարայում կմասնակցի զենքի տոնավաճառին

ԱՆԿԱՐԱ, 16 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ։ Սեպտեմբերի 23-ին Թուրքիայի մայրաքաղաքում կբացվի ԻԴԵՖ-97 զենքի միջազգային տոնավաճառը։ Տոնավաճառում, որին կմասնակցի 20 պետություն, Ռուսաստանը կներկայացնեն զենքի խոշորագույն արտահանող «Ռոսվոորուժենիե» ընկերակցությունը, «Ռոստվերտոլ» ֆիրման, որ արտադրում է գերժամանակակից մարտական ուղղաթիռներ, Կազանի ուղղաթիռների գործարանը, որի արտադրանքը Մի-17 ուղղաթիռները, թուրքական բանակի սպառազինության մաս են կազմում։ Տոնավաճառում Ռուսաստանը կներկայացնի նաեւ «Իժմաշ» բաժնետիրական ընկերությունը։ Այս ընկերությունը մտադիր է պոտենցիալ գնորդներին ցուցադրել առասպելական Կալաշնիկովի զենքի, այդ թվում ՆԱՏՕ-ի չափանիշներով արտադրված նմուշներ։

ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ-ի հաղորդման համաձայն, Թուրքիայի հետ Ռուսաստանի ռազմատեխնիկական համագործակցությունը զարգանում է 1992 թվականից։ Այս երկիր ռուսական զենքի մատակարարումների ամենամյա ծավալը ներկայումս հասնում է 200 միլիոն դոլարի։

Հավանայի հյուրանոցներում պայթեցումներ կատարողը բռնվեց

16 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ, VOA, RFI։ Սալվադորի քաղաքացին, որը մեղադրվում է Հավանայում 5 պայթեցումներ կատարելու մեջ, հայտարարեց, թե միայնակ է գործել եւ Կուբայում ոչ մեկից օգնություն չի ստացել։ Երկուշաբթի երեկոյան Ռաուլ Էռնեստո Կրուս Լեոնը ելույթ ունեցավ Կուբայի հեռուստատեսությամբ եւ խոստովանեց, որ հուլիսին եւ սեպտեմբերին պայթուցիկ սարքեր է տեղադրել Հավանայի 5 հյուրանոցներում եւ ռեստորանում։ Նրա խոսքերով, ինքն ուզում էր խուճապ առաջացնել այստեղ բնակվող արտասահմանյան զբոսաշրջիկների մեջ։ Նա խոստովանեց նաեւ, որ այդ առաջադրանքն ինքը Սալվադորում է ստացել, սակայն չասաց, թե ումից։ Կուբայի իշխանությունները այդ պայթեցումների համար մեղադրում էին ԱՄՆ-ում բնակվող կուբացի տարագիրներին, որոնք դրանով ցանկանում են վախեցնել օտարերկրյա զբոսաշրջիկներին։ Վերջերս շատ զբոսաշրջիկներ են գալիս Կուբա, ինչը մեծ եկամուտներ է բերում այդ երկրին։

Ղազախստանում համատեղ զորավարժություններ

ԱԼՄԱ ԱԹԱ, 16 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ։ Ղազախստանի հարավում սեպտեմբերի 15-ին սկսվել են զորավարժություններ, որոնց, բացի ղազախական, կիրգիզական եւ ուզբեկական զինուժից, մասնակցում են նաեւ ծովային հետեւակի գեներալ Ջոն Շիհանի գլխավորած ԱՄՆ-ի 82-րդ ռազմաօդային դիվիզիայի 500 զինվորներ։ Զորավարժությունների առաջին փուլին կմասնակցեն նաեւ պարաշյուտիստ-դեսանտայիններ Ռուսաստանից եւ Թուրքիայից։ Ամերիկյան զինվորները չեն մասնակցի երկրորդ փուլին, որն անցկացվելու է Ուզբեկստանում։ Դրա փոխարեն զորավարժություններին կմիանան Վրաստանի եւ Լատվիայի դեսանտայինները։

Ամերիկացի ֆիզիկոսը՝ Մոսկվայի լրտես

ՎԱՇԻՆԳՏՈՆ, 16 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ։ Ամերիկացի ֆիզիկոս Թեոդոր էլվին Հոլը, որը երկրորդ համաշխարհային պատերազմի տարիներին աշխատել է ատոմային զենքի ստեղծման վրա, առաջին անգամ բացահայտորեն խոստովանել է, որ կամովին օգնել է խորհրդային հետախուզությանը։ 71-ամյա գիտնականին, որը ԱՄՆ-ից հեռացել է 1962 թվականին եւ այժմ բնակվում է Մեծ Բրիտանիայում, սենսացիոն խոստովանությամբ հանդես գալ է ստիպել ամերիկացի լրագրողներ Ջոզեֆ Օլբրայթի եւ Մարշա Քանսբելի «Ռումբ. Ամերիկյայում ատոմային լրտեսության գաղտնի պատմությունը» գրքի առաջիկա հրատարակումը։

OPEN SOCIETY INSTITUTE ARMENIA - ASSISTANCE FOUNDATION ANNOUNCE

The Environmental Fellowship Program Academic Year 1998-2000

The successful applicants will receive full coverage for a two year environmental management/policy masters degree program in the United States. Applicants mast meet the following criteria:

1. A diploma (5 year degree) from a recognised institute of higher education by start of the proposed academic program in any of the earth sciences, natural sciences, humanities (except language), anthropology, sociology, mathematics, or engineering. Extracurricular activity in environmentally related fields.
2. Fluent in reading, writing and speaking English (TOEFL scores of 550 or above will be required).
3. Have spent previous two years in home country. Individuals who have spent four or more consecutive months outside their home country on a training, work or study program since June 1996 are not eligible for the program.
4. Have not attended high school or undergraduate university in the United States.

APPLICATION DEADLINE: NOVEMBER 15, 1997.

For additional information, please contact:
OSI, 53b Aigedzor str.,
Tel.: 271 713, 272 119 ☎ Fax/Tel.: AT&T 151 088.

Բաց հասարակության ինստիտուտ (ԲՀԻ)

Բաց հասարակության ինստիտուտի Ազգային կրթական ծրագիրը շարունակում է ընդունել դիմումներ Հայաստանի միջնակարգ դպրոցների այն ուսուցիչներից, ովքեր ցանկանում են մասնակցել դասավանդման նորարարական մեթոդներին նվիրված գործնական պարապմունքներին, որոնք կնպաստեն բաց քաղաքացիական հասարակության զարգացմանը։ Պարապմունքները կանցկացվեն անգլերեն՝ հայերեն համաժամանակյա թարգմանությամբ։
Կարող են դիմել բոլոր այն ուսուցիչները, որոնք լուրջ հետաքրքրություն են ցուցաբերում դպրոցական նորարարական ծրագրերի հանդեպ։

Անհրաժեշտ փաստաթղթեր

1. նպատակի հիմնավորում (մանրամասն ներկայացնել սեփական տեսակետը դպրոցական բարեփոխումների վերաբերյալ, բացատրել
2. այս ծրագրին դիմելու նպատակը եւ ակնկալիքները).
ինքնակենսագրություն (տեղեկություններ կրթության, աշխատանքային գործունեության, լրացուցիչ հետաքրքրությունների մասին).
3. երկու երաշխավորագիր-նամակ տրված գործընկերների կողմից։

Գործնական պարապմունքները կանցկացվեն 1998 թ. հունվարին Հայաստանում։ Դիմումների ընդունման ժամկետ երկարաձգված է մինչեւ ս. թ. հոկտեմբերի 24-ը։

Լրացուցիչ տեղեկությունների համար դիմել Բաց հասարակության ինստիտուտ. Երեւան, Այգեձորի 53 բ, հեռ. 272119, AT&T 151 088

ՎԱՃԱՌՎՈՒՄ Է
սեփական երկհարկանի շենքի 2-րդ հարկը բաղկացած երեք սենյակից, երկու կողմից սեփական հողատարածք 300 քառ. մետր ընդհանուր մակերեսով։ Երկու ավտոտնակ, մուտքը առանձին։ Հասցեն Զորաշար 68 (ԳԱ հետեւի մասում)։
Հեռախոս 52-54-39:

Շտապ գնում եմ
2 սենյականոց բնակարան քաղաքի ծայրամասերում։
Զանգահարել 224268, 230402

Կ խ ն ա մ ե մ
երեխա 10 ամսականից բարձր հասակի։
Զանգահարել 248856, 553701

ՎԱՃԱՌՎՈՒՄ Է
Առանձնատուն, 80 քառ. մ, նկուղ-ավտոտնակով եւ երկու բնակելի հարկով (առանց ներքին հարդարանքի), «Զվարթնոց» կինոթատրոնի մոտակայքում (Մոնումենտ)։ Կա նաեւ մրգատու ծառերով փոքրիկ այգի։
Զանգահարել 27 22 57 ժամը 10-16, 58 33 26 ժամը 18-23

ՌՈՒԲԵՆ ԱՂԱԼՅԱՆԻ ԱՆՀԱՏԱԿԱՆ ՑՈՒՑԱՀԱՆԴԵՍԸ

Սեպտեմբերի 26-ին բացվում է Հայաստանի ժողովրդական նկարիչ **ՌՈՒԲԵՆ ԱՂԱԼՅԱՆԻ** անհատական ցուցահանդեսը։

Ցուցահանդեսի բացումը Հայաստանի Ազգային պատկերասրահում **ժամը 13-ին**, Հայաստանի նկարչի տանը **ժամը 15-ին**։

ՀՀ մշակույթի, երիտասարդության հարցերի եւ սպորտի նախարարություն
Հայաստանի նկարիչների միություն
Հայաստանի Ազգային պատկերասրահ

ԲՋՋԱՅԻՆ ՍՆՈՒՅՄԱՆ ՎԵՐՋԻՆ 3 ԾՐԱԳՐԵՐԸ
☎ *27-10-21, զանգահարել ժամը 19-22-ը*

«ՍՓՅՈՒՌ» ՏԵՂԵԿԱՏՈՒ - Անվճար տեղեկություններ Հայաստանում գործող ձեռնարկությունների մասին (առաջարկ, պահանջարկ) հեռախոսով՝ 589167, 581351.

«Պարբերական» հրատարակչության տպարան։ Երեւան-23, Արշակունյաց 2։ Գրանցման թիվ 65։ Դասիչ 69149։ Պատվեր 665։ Տպաքանակը 3000։ Ստորագրված է տպագրության 16. 09. 1997։ Գինը 100 դրամ